

Alte Drucke

**Elenchus Primus || ERRORVM || ANTONII SADEELIS || IN
LIBELLO DE VE-||ritate humanæ naturæ || Iesu Christi. ||
Auctore || M. BALTHASARE || MENTZERO ...**

Mentzer, Balthasar

Witebergæ, 1598

VD16 ZV 30859

CAPUT IV. DE OBJECTIONIBUS eorum, qui dogma Ubiquitatis tuentur.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-149144

CAPUT IV.

DE OBJECTIONIBUS
eorum, qui dogma Ubiqui-
tatis tuentur.

Antequam ad examen responſionum Sadee-
learum accedamus: monendum eſt genera-
tim, Sadeelem pro ſuo ſepe arbitrio ſyllogiſmos
proponere, qui non ſunt eadem forma à ſynce-
ris docteuribus noſtris comprehenſi. Quare in iſ-
ſatis erit nobis ipſam materiam conſideraſſe, et
ſibi videbitur, commodiore forma collegiſſe.
Et qua à Sadeels paſſim conſuſa attextur:
Ergo corpus Chriſti eſt ubique. Ea ſepe non
pendet ex ipſo argumento, quod tractatur in
premiſſis: ſed illud vel hypotheſi niſitur ad ver-
ſariorum, vel mediata adhibetur ad omnipre-
ſentiam demonſtrandam, vel objectioni cuiſpi-
am opponitur. Qua de re ſpeciatiſim ſuis locis
videbimus.

Aggredimur nunc reſponſionem primam,
ad argumentum ductum ex ipſa unione perſo-
nali.

Proponit Sadeel ſyllogiſmum triplicem,
quem ordine examinat. Nos hoc ſyllogiſmo rem
totam comprehendimus: propoſita definitione
Apoſtolica unionis perſonalis. Unio perſonalis
eſt qua d̄ λόγος in habitat in aſſumpta natu-
ra humana ſωματικῶς, tanquam in proprio
L 3 corpore

corpore sive templo. Coloss. 2. Unde sic conclu-
do. Vbicunque est δ λόγος, ibi inhabitat
humanam naturam assumptam. Atqui
 δ λόγος est ubiq; : Ergò ubique inhabitat
humanam naturam assumptam : Et per
consequens : Humana Christi natura est
ubiq; cum λόγος præsens. *vel sic* : Quod u-
bique inhabitatur, illud ipsum etiam est
ubique. Atqui humana Christi natura ubi-
que inhabitatur : nempe à λόγος. Ergò hu-
mana Christi natura est ubique.

P. 132.   Respondet Sadeel : 1. Esse ἀγνοῦν ἐλέγ-
133.   χος. Quia particula : Est : aliter de Deo
accipitur : aliter de creaturis. Quod probat
prolixè : sed præter rem. Nemo enim sanus id
negat. Nam nos supra eam ipsam ob causam
tam accuratè distinximus inter τὸ essentialē &
τὸ personale. Cum natura humana Christi dē-
citur esse omnipræsens : ibi τὸ esse intelligitur
non essentialiter, sed personaliter : id est. Natu-
ra humana Christi non est omnipræsens ex es-
sentia infinitate, ut Deus : sed ex personali u-
nitione cum λόγος. Id quod exemplo vivificatio-
nis elegantissimè demonstratur. Deus est vivi-
ficus : caro Christi est vivifica. Vox : Est : in
priori propositione essentialiter sumitur : quia
Deus per essentialitatem est ipsa vita. In posteriore
sumitur personaliter : quia caro cum vivifico
λόγος personaliter unita est : non autem est per
essen-

essentiam ipsa vita. Ex ipsa etiam unione res
 haec est quam clarissima. Verbum est factum
 caro: inquit Evangelista. Quod dictum absit, ut
 de essentiali aliqua conversione intelligamus, ut
 supra vidimus. Deus est homo. Homo est Deus.
 Particula: Est; intelligitur non essentialiter,
 sed personaliter. Nec enim essentia Dei in hu-
 manam naturam conversa est: aut vicissim: ab-
 sit, sed quia in λόγῳ assumpta est natura hu-
 mana, facta q̄ una cum λόγῳ persona: hinc
 adeo fit: ut Deus sit homo, & homo Deus: qua
 de re postea suo loco fusiùs dicendum erit. Patet
 autem hinc verum esse, quod annotavimus, &
 necessariū discriminē inter τὸ ἐστὶν & τὸ ἰστέον
 ἕως ἄρτι: quo neglecto Sadeelis responsio
 recta esse non potest.

Tollantur insidiae Sadeelis, conjungentis haec P. 133.
 duo: realiter & essentialiter: quae in unionis
 negotio sunt accuratissime distinguenda. Unio
 realis est: essentialis non est. Communicatio re-
 alis est: essentialis non est. Quod supra aliquo-
 ties annotavimus.

Ejus solius est omnia continere & P. 134.
 sustentare, cujus est omnia creasse: inquit
 Sadeel.

Respondeo. Eadem distinctio adhiben-
 da est, de qua jam diximus. Christus enim quā
 homo, jam est dominus caeli & terra, potenter
 gubernans & administrans totum universum:
 Psal. 2, Heb. 1, Matth. 28, 1. Cor. 15. conser-
 vat

vat Ecclesiam, reprimit conatus hostium &c.
 Omnia illa, inquam, Christus, quã homo, habet
 & potest, non ex essentia humana viribus, sed
 beneficio unionis & sessionis ad dextram patris.
 Vide etiam Iohan. 2. c. miraculum conversa
 aqua in vinum. Mutare enim formas natura-
 rum: idem creare est. Consideretur etiam re-
 generatio. Nam & illa creatio est &c.

P. 135.

Concludit: Humana natura Christi nos-
 quam est nisi sustentata: quandoquidem à
 λόγῳ sustentatur. Non est igitur ubique.
 Atque hoc connexum affirmat esse ὁ ἄλλοτε.

Respondeo. 1. Ambiguitas removeatur
 in voce sustentari. De omnibus enim creaturis
 verum est, quod à λόγῳ conservantur & su-
 stentantur. Act. 17. Coloss. 1. Heb. 1. Humana
 autem natura Christi sic dicitur à λόγῳ gestari
 & sustentari, ut sit cum eo unum ὑψιστάμενον:
 quod affirmari de natura alia nulla debet aut
 poterit. 2. Humana Christi natura sic à λόγῳ
 sustentatur: ut in ea carne, & cum ea, & per
 eam λόγῳ sustentet cælum & terram. Nam
 & juxta carnem Christi est Dominus, in manu
 habens potestatem omnem in calo & in terra,
 Psal. 8. Matth. 28. Quare caro Christi susten-
 tatur, ratione λόγῳ sustentantis. Et est susten-
 tans ratione creaturarum. Vide Iohan. 6. c. de
 carne Christi, vivificante & sustentante ad æ-
 ternam vitam. 3. Consero hæc: Caro susten-
 tatur à λόγῳ: & λόγῳ habitat in carne. Vt

enim in carne λόγος & inhabitat ubique: sic & carnem sustentat ubique: & caro ubiq; sustentatur. 4. Distinctio animad vertenda est. λόγος sustentat creaturas omnes, quia essentialiter Deus est. Caro Christi sustentat creaturas, quia cum DEO λόγος una persona est. Omnia hæc suis locis fusius explicata & demonstrata sunt. Ac judicent hinc piæ mentes, sitné tam ἀδοτορ argumentum, quàm Sadeel jactitat.

2. Dicit peccari παρὰ τὸ ἐπόμενον. Nec enim hæc esse consecratoria. Unio personalis est inseparabilis: Ergò ubicunque est ὁ λόγος: ibi est humana natura.

Respondeo. At nos urgemus hoc: Tota persona Christi constat divina τὸ λόγος, & humana natura: quorum neutra facit totum Christum: sed utraq; natura conjuncta seu unita Christus est: & Christus est divina τὸ λόγος & humana natura unitæ. Ita enim Damascenus lib. 3. cap. 19. Dæ nature unitæ sunt una persona Christi incarnati. Et Christus incarnatus dæ illæ nature personaliter unitæ sunt. Nazianzenus de duabus Christi naturis ait: Ἰησοῦς ὁ αἰς, καὶ ἄπερ. Quare λόγος extra carnem, seu sine carne non est Christus incarnatus. Leo ait: Hac fide vivit Ecclesia, hac proficit, ut nec sine vera humanitate credatur divinitas, nec sine vera divinitate credatur humanitas. Qui enim fingit se habere deitatem nudam à corpore. Anathema sit.

Ait

Ait Sadeel ex Scholasticis : Quoties eorum quæ uniuntur unum excedit alterum non procedere argumentum de inseparabilitate.

Respondeo. Vide Sadeel an tuus stes promissis, de Deo non quanto. Innuis enim τὸν λόγον magnitudine seu mole essentia excedere humanitatem. Nam eum in finem hoc ex Scholasticis adducis : ut probes scilicet humanam naturam non esse ubicunq; ὁ λόγος est. Similitudines vestrae eleganter id confirmant : de annulo & gemma : de orbe & planeta : de Oceano & Antwerpia. Infrà ipse usurpas simile à capite & pedibus, sicut videbimus.

Castigat vocem : ubicunq; : quia inferat præsentiam τῶν λόγων per partes.

Respondeo. At id minime rarum est in scripturis, ut de Deo loquantur ἀνθρώπων τρόπον, id est, more humano. Et Deus descendere dicitur, & ascendere, & manere, & abire, & ejusmodi plurima : ut mirum videri homini cordato possit, quid moverit Sadeelem ad ista reprehendenda.

P.136.

Repetit argumentum de proprietatibus in unione remanentibus.

Respondeo. Elenchus est oppositorium. Contradictoriè enim opponuntur à Sadeele proprietatum in unione conservatio : & earundem communicatio : ut posita illa hæc tollatur : & hæc concessa, perimatur illa, At spiritus sanctus

Orthodoxa vetustas unionem personalem sic nobis descripsere, ut unio personalis sit cum communicatione, non, ut sit illi ἀνιφρακτός opposita. Qua de re quæ supra sæpe dictum est, non est opus, ut hic prolixè repetamus.

Objicit: Hodie mecum eris in paradiso. Fuit autem corpus Christi ad tertium usq; diem in sepulchro. Ergò &c. P. 136. 137.

Respondeo. 1. Distingui inter statum exinanitionis & exaltationis. 2. Discrimen etiam tenendum est inter presentiam humanæ naturæ ratione τῆς λόγῃ, & creaturarum λόγῳ enim ἀδιατάτως ἢ ἀστατάτως adest corpus & anima Christi, etiam media in morte: ut supra fuit pie vetustatis testimonijs confirmatum. Quare hic nihil est, quod tantillum juvare Sadeelis opinionem possit.

Similitudine vititur à luce solis. Negat ubique sit lux solis, ibi quoq; esse ejus corpus. P. 173.

Respondeo. 1. Pervertitur similitudo contra veterum Patrum mentem, ut infra monstrabimus. 2. Nec distinguit Sadeel inter lucem & lumen. Veteres, Iustinus & alij, loquuntur de luce primogenia, quæ cum solari corpore unita lucet per & in corpore solis: absque ulla vel conversione, vel confusione: Sic λόγῳ, inquit, lucet per assumptam humanam naturam &c. Neq; verum est, lucem esse extra corpus solis. Sed ubique corpus solare est.

est, ibi lux etiam illa unita est. Lumen quidem spargitur à sole per aerem: at lux manet in corpore solari. Quod ex doctrina Optica plenius licet cognoscere.

Visionem ait Sadeel longius porrigi, quam oculum.

Respondeo, Visionem fieri in oculo, rationibus, qui ex Physicis & Opticis excellentioribus sunt, hactenus docuere. Certe astra in caelo intuemur, nec tamen visio nostra in caelo est, (quis enim istuc posset radios visivos penetrare?) sed astrorum species ad oculos nostros perlatæ, apprehenduntur ab oculo & spiritibus opticis, ut per eas ipsa videantur. Consule Alhazenum & Vitellonem, & alios.

Caput & pedes etiam affert Sadeel ad illustrandum mysterium unionis. Neq; tamen, inquit, ubi est caput, ibi sunt pedes.

Respondeo. Quidni potius corpus ad animam adferi? ferrum & ignem? quibus similibus erudita antiquitas usa est, verum hæc male congruunt ad opinionem Sadeelis. Non tantum igitur hæc non utitur, sed & rejicit, sicut infra apparebit. An verò caput & pedes persona sunt Sadeel? Et rectè tamen dicitur ratione totius hominis: ubi sit caput, ibi & pedes esse. Ratione totius, inquam, non ipsarum partium. Quandiu enim caput & pedes vere partes manent corporis: tandiu non sunt diuisa & distracta, sed conjunctissima communi spiritu & vinculo

vinculo humani corporis : ad quod alludit Apostolus Rom. 12. 1. Corint. 12. *Infrà pag. 139.*
 ita Sadeel : Vbi est totum corpus : inquit, sibi ipsi
 contradicens, ibi est quoque totum corpus : alio-
 qui non iam esset corpus.

Castigat phrasin : Humana natura as- P. 137.
 sumpta est à λόγῳ in unitatem personæ : 138.
 quia possit in errorem inducere.

Respondeo, 1. Veritas in errorem indu-
 cere potest neminem. 2. Calumnia est affingere
 synceris doctoribus impiam ejus phrasin os in-
 terpretationem : scilicet Humanam naturam eò
 expectam esse, ut sit idem quod λόγῳ. Nam
 hæc sunt quàm diversissima : Assumi in unita-
 tem personæ λόγῳ : Et, esse idem quod λόγῳ.
 Sed calumniare audacter, semper aliquid hæret,
 agebat ille.

Distinctionem inter unitatem & unio- P. 138.
 nem non repudiamus : quanquam vid. o. vete-
 res non ita strictè observasse. Nam Cyrillus con-
 junxit ἡσπιασὶ τὸ ἐνωσιῶν καὶ ἐνότητι : cui ab-
 sut ut tribuamus naturarum in Christo confu-
 sionem. Decet autem nos cautè loqui de tantis
 mysterijs. Quare affirmamus : Unionem esse na-
 turarum : Unitatem personæ : sic tamen ut ipsa
 unio personalis dicatur & sit, quia ad unam
 personam naturæ duæ concurrunt.

Distinguit inter totum Christum : &
 totum Christi. Querit : Annon totus Chri-
 stus sit Deus ? totus Christus sit passus.

M

Respon-

Respondeo. 1. *Christus & verus Deus est, & verus homo est. Non totus est Deus, non totus est homo: sed homo Deus, & DEVS homo, Θεὸς ἄνθρωπος &, Immanuel. Augustinus tractatu 23. in Iohannem: Accipe totum Christum, inquit, Verbum, mentem rationalem, & carnem. Hoc totum Christus est. Idem tractatu 47. in Iohannem: Totum ibi intellige, & Verbum, & animam, & carnem.* 2. *An totus Christus sit passus, respondet Apostolus: Christus passus est σαρκι, secundum carnem seu carne, 1. Pet. 4. Quod attinet Damascenam ex quo Lombardus hanc locutionem desumpsit, eius verba sunt hæc ex lib. 3. cap. 6. de Orthodoxa fide: Christus ὁ Θεὸς DEVS, ὁ ἄνθρωπος, totus non totum. Hoc enim naturam, illud personam significat. Ea commodè sic accipio: Christus est totus Deus, id est, non aliqua Dei particula, sed Deus verus, totus, integer, perfectus. Christus est totus homo, id est, non solum corpus humanum absq; anima, sed totus, verus, integer, perfectus homo. Ut vox: totus referatur ad predicatum, non ad subjectum propositionis. Nolo autem ad vivum refecare verba Damasceni. Ex qua verò scriptura suam profert sententiam Sadeel? Ex doctis Theologis, inquit. At docti illi Theologi non sunt vel Apostoli, vel sancti vetusti Patres, Ideoq; qua facilitate eam extra scripturam asserit Sadeel, eadem à nobis rejicitur, Sed tamen addamus nonnulla de nova ista*

ista distinctione. Primum Lombardus ita loquitur:
 Christus totus & perfectus ubique est: non autem
 totum Christi. Lib. 3. sentent. distin. 22. Damascenus
 quidem lib. 3. c. 6. & 7. ait, vocabul. ὅλον
 σημαίνει τὴν φύσιν, ὅλον δὲ τὴν
 οὐσίαν. Non autem attexit id quod Lombardus
 adiecit. 2. Lombardus ibidem subiicit, quod
 Christus non ubicunque est: homo sit, nec ubi-
 cunque est, unius sit homini sive assumptæ natu-
 ræ humanæ. Dissipiat itaque Sadeel, an & hoc
 concedere velit cum Lombardo: aut, si non as-
 sentiatur (quod verba ipsius præ se ferunt)
 quomodo refutare possit, salvo isto discrimine
 inter totum & totum. 3. Durandus ex præse
 negat, Christum totum fuisse in sepulchro: idque
 probat ratione firmissima ex Nazianzeno &
 Damasceno: quia personæ Christi incarnati qua-
 si paries sunt natura τῆς λόγῳ divina & huma-
 na natura unitæ. 4. Lombardus ipse hoc su-
 um pronuntiatum, non opposuit præsentie cor-
 poris Christi in cæna: id quod facit contra Lon-
 bardum Sadeel. 5. si vox Totum: naturam
 notat: notabit & divinam naturam, & huma-
 nam: non humanam naturam solum, ut vult Sa-
 deel. Exempli causa: Totum Christi non est
 ubique: Quidni verò etiam sic? Natura divina
 non est ubique. Totum enim naturæ nomen est
 juxta Sadeelem, non sigillatim humanæ, sed ge-
 neratim, humanæ & divinæ. Sed de hoc ni-
 mis fortasse multa. Christus enim non est totus

sine humana natura, ait ipse Sadeel, pag. 140.
 Et Christus est nomen personæ, quæ duarum natura-
 rarum unionem hypostaticam significat, ait
 ibidem idem. Unde ego conficio: Si Christus
 totus est in terris præsens: Et Christus non est
 totus sine humana natura: Ergò non est in ter-
 ris sine humana natura præsens.

P. 139.

Imputat nobis crassam quandam parti-
 um compositionem in unione.

Respondeo. Assume de te, Sadeel, & ve-
 rum concludes. Similitudo tua de capite & pe-
 de illud testabitur: & tuorum sociorū, de pla-
 neta & orbe, de Oceano & antwerpia. Nos ita
 proponimus: Ut anima non est extra corpus,
 quin solvatur unio: sic caro Christi non est ex-
 tra λόγος, nec λόγος extra carnem, quin unio
 dissolvatur. Atque hæc non est crassa partium
 compositio, vel situs, vel exterior τάξις, ut tu
 vocas: sed unio intima, admiranda, ἰξούρητος,
 μονότροπος, cujus tamen quasi imaginem
 quandam videmus in unione animæ & corpo-
 ris humani.

Ait de nobis: Ita differunt, ac, si huma-
 na natura esset in λόγος tanquam in vase.

Respondeo. Apagesis istam calumniam;
 unionem personalem definimus inhabitatione
 τῆς λόγος in carne, Coloss. 2. & subsistentia car-
 nis in persona λόγος Ioh. 1. Quaeso te, quid simili-
 le esse potest in hac nostra sententia isti tam
 monstruoso figmento de λόγος tanquam vase?

Μεγα-

Negamus in λόγῳ locum omnem & localitatem: & fingamus λόγῳ esse vas, cui inclusa caros sit? Profectò ejusmodi atroces calumnie locum habere non debent in animo veritatis cœlestis studioso: qualem quidem Sadeelis animum propria præfatio valde commendabat.

P. 140.

Repetit observationem πειγὶ τῆς esse.

Respondeo. Falli Sadeelem & fallere. Probo: λόγῳ est vivificus. Caro Christi est vivifica. τὸ Est de λόγῳ essentialiter: de carne personaliter accipitur. Accurate a nobis observatur discrimen illud, contra quam putat Sadeel.

Personalis unio separationem naturarum non admittit, ait Sadeel.

Respondeo. Infero ergò: Divinam naturam τῆς λόγῳ non esse extra carnem. At Sadeeli humana Christi natura tantum uno loco est: in cæteris omnibus separata est à divina λόγῳ natura. Atqui ita jam humana natura tantum in cælo unita est λόγῳ: in terris unio nulla est. Quod quidem Lombardus ex hac inter Totus & Totum, distinctione conficit: Sadeel non audet profiteri. At sequitur tamen ex ipsius opinione.

Concludit: Quæcunque prædicantur de Christo: de toto Christo prædicantur.

Removeatur ἀμφιβολία τῆς Totius, 2. Distinctio animæ a vertatur naturarum, 3. Repetantur, quæ paulò ante allata sunt ex Augustino.

M. 3.

Objicit:

P. 141.

Objicit: Non observari πῆ καὶ πῶς καὶ ὁσάυτως.

Respondeo. λόγος est vivificus. Caro λόγος est vivifica. Annē hic observatur discrimen inter Totus & Totum. καὶ πῆ καὶ πῶς καὶ ὁσάυτως? Si observatur hic: Ergo & in reliquis ejusmodi. At si neq; hic observatur: Ne ergo Christo & Ephesino concilio, ne à Sadeele ferulâ Logicâ castigentur.

Ait Sadeel: Ex negatione proprie non nasci affirmationem.

Respondeo. Quid fiet igitur contrarij immediatus? Quæ vis erit contradictionum ex parte negatæ? &c.

Notandæ insidiæ Sadeelis, in voce: sine. Humana natura non est mortua sine Deitate. λόγος non est omnipræsens vel æternus sine humana natura, inquit Sadeel.

Respondeo in summis illis mysterijs quam diligentissimè omnis vitanda est ambiguitas. Debebat itaq; Sadeel loqui perspicuè & candidè. Christus est mortuus secundum carnem. Deitas mortua non est. Neq; tamen illa absit in morte: quia unio personalis dissoluta non est. Confer: τὸ non sine deitate: & τὸ cum deitate: quæ duo idem notant. At nemo dicat: Humana natura mortua est cum deitate, sicut ipsi deitati iribui mors videatur: sed sic: Humana nature morienti deitas λόγος personaliter unita mansit. Quod addit Sadeel: λόγος

non

non est sine Humana Natura vel omnipræsens vel æternus: 1. insidie sunt in copulatione omnipræsentie & æternitatis: quæ de re sæpè supra monuimus. 2. Confusio est in tempore; ante unionem, & post unionem: quæ quidem oritur hinc, quod λόγος dixit Sadeel, eum rectius Christum dixisset: λόγος enim personæ secundæ nomen est, etiam ante incarnationem factam: Christus enim utriusque naturæ significativum est, affirmante ipso Sadeele 3. Valde ἀνύσως dicitur: λόγος non est æternus sine humanitate: quod omnes facile vident. Repudiatis ergò ejusmodi strophis & eoluburnis, aperte & clarè respondeat: An, cum λόγος tam in terris sit, quàm in cælo, præsens et adsi: assumpta humanitas non minus in terris, quàm in cælo simul? Illustremus exemplo, Elias est τὸς λόγος præsens in cælo. Et verè tamen dico: quòd λόγος sine Elia, sit præsens in terris. Quod de Christi humana natura dicere nefas est. Intelligitur ergò hinc, quæ fraus subsit pbrasibus Sadeelis. Quamvis autem fateatur: λόγος in terris non esse sine assumpta humana natura: Negat tamen expressè, & argumentis astruere molitur, humanam Christi naturam in terris non esse præsentem. Breviter: τὸ sine notat absentiam: τὸ non sine notat præsentiam. λόγος adest Ecclesie non sine carne sua: id est, etiam caro unita λόγος adest Ecclesie.

Ait: $\alpha\omicron\gamma$ $\text{\textcircled{C}}$ semper & ubiq; est sustentans humanam naturam.

Respondeo. Concludo hinc, ergò natura humana est ubique sustentata. Ac proinde cum $\alpha\omicron\gamma$ est ubique. Qui enim asserit, humanam Christi naturam esse tantum in cælo: Idem cogitur affirmare, tantum in cælo sustentari eam. Sustentari enim aliquid ibi, ubi non est, ne fando quidem auditum est. Quare humana Christi natura ubique est: quia ubiq; à $\alpha\omicron\gamma$ sustentatur. Vt res sit clarior, confer creaturas alias: quæ sanè omnes sustentantur à Deo: sed sustentantur suis quæq; locis, non ubiq;. Quia ibi sustentantur, ubi vivunt: non sustentantur, ubi non sunt.

P. 142. Incommoda urget: Si totus Christus non est sine deitate: Et totus Christus resurrexit. Ergò & deitas resurrexit, à $\delta\acute{\omega}\alpha\tau\omicron\upsilon$.

Respondeo. Id sequitur ex fundamentis atque hypothesei Sadeelis: non ex sincera sententia. Non enim rectè dicitur: Christus est totus mortuus: sed sic: Christus est mortuus $\sigma\alpha\sigma\upsilon$ carne, ait Apostolus 1. Pet. 4. Ergò & resurrexit secundum carnem.

Demò ludit in voce personaliter, quam negat dici posse de natura. Vide suprà p. 8. distinctio animadvertenda est in præsentia. $\alpha\omicron\gamma$ $\text{\textcircled{C}}$ omniq; esens est: per essentiam, quæ insinua est. Humana Christi natura omni-
fens

sens est per & propter unionem cum omnipræsente λόγῳ personalem.

Aut : peti principium.

P. 143.

Respondeo. Minime : sed pervertit statum Sadeel & mentem argumenti : cujus omnis vis dependet à definitione unionis personalis, quæ διάσπασις & separationem, non ferre potest : id quod paulò antè ipse Sadeel confessus est. Non igitur opus erat fucata ista reprehensione.

De voce ubicunq; antè respondimus : per P. 144. *εὐδρωποπλάδω* intelligi : cujus rei sexcenta possunt ex scripturis exempla depromi, ut vanus sit, qui velit negare.

Similitudinem animæ attingit. Anima P. 145. semper præsens capiti : nec propterea necesse est, ut caput sit ubiq; in corpore.

Respondeo. Anima & caput non constituunt personam : sed anima & corpus unita. ergò : quemadmodum anima non est extra suum corpus, quandiu manet unio : Ita λόγῳ nunquam & nusquam extra suam carnem, inquam templum.

Verbum habere naturam assumptam P. 144. ubique secum præsentem : aut Sadeel, Verisissimum esse, sed nihil facere ad omnipræsentiā carnis.

Respondeo. Ut pateat Sophistica, asseramus exemplum. λόγῳ habet Eliam ubicunq; secum præsentē. Annū verum hoc Sadeel?

Neque ego & pernego. Et causam, cur negem, addo hanc. λόγος, qui ubique est, presentem habet sibi Eliam, ubique est: (utendum enim est hac voce ex scriptura: quando de presentia Dei sermo est) sed non habet Eliam λόγος secum presentem ubique. Vim enim istius vocis secum perpendo: quæ ex ἐν αὐτῷ magis etiam cognoscitur, hoc modo: Elias cum λόγος est ubique. Quare λόγος presentem habet sibi Eliam ubique: quia λόγος presentia sunt omnia: sed non habet secum presentem ubique. At de humana natura Christi sic vere affirmo: λόγος assumptam naturam habet & sibi, & secum presentem ubique, sibi: quia λόγος infinitus: secum: quia cum assumpta natura una persona est. Repetenda etiam hic differentia est inter presentiam ratione τῷ λόγῳ, & creaturarum, illa ex unione immediate dependet: ad hanc vero propter interjectam exinventionem, exaltatio etiam requirebatur, quemadmodum suo loco diximus.

P. 247.

In examine syllogismi tertij Sadeel prolixus est. Sit, 1. esse ἄρνοιαρ ἐλέγχω: quia à presentia traducatur sermo ad substantiam. Atqui modus substantiæ, inquit, non est modus presentia.

Respondeo. Ne sit opus longiore sermone, respondeo ipsis Sadeelis verbis supra p. 32. Causa substantiæ, inquit, est etiam causa existentia & realis presentia. Et pag. 105. Habet

bet unaquodq; res suum modum & sibi conveniētem. Quae si conciliaverit Sadeel, miraber hominis subtilitatem.

Nomo, ait, dixit carnem Christi omnibus substantem: cum tamen omnes dicant omnipraesentem.

Respondeo. Et nemo dixit λόγος omnibus substantem: & fatentur tamen omnes omnipraesentem. Accipit autē a λόγος humana natura, quicquid est ejusmodi. Quare cum de λόγος id non dicatur, multò minus de carne debet.

Nota distinctionem praesentiae 1. Re. P. 147.

Respectu personae verbi, 2. Respectu creaturarum: quum Sadeel hic proponit. Alibi unicā praesentiam localem illam, admittit & urget. Vide p. 31. 32. At profectò praesentia humanae naturae, respectu λόγος localis non est, nec esse potest, nisi & unionē dixeris localem, quod absit. Ceterum quod rem ipsam attinet: considerandus est status exinanitionis et exaltationis. In exinanitione caro ubiq; praesens erat τὸ λόγος, ut extra & sine carne λόγος nusquā esset: sed non erat ubiq; praesens creaturis, quia nondū exaltata per ascensionē ad dextram Dei, et plenam gubernationem caeli & terrae. Postquam verò in caelum erecta est, & consedit ad dextram majestatis et potentiae Dei, accepta omni potestate in caelo & in terra: praesens jam humana Christi natura non tantum λόγος, sed & creaturis, regit & gubernat caelum & terram, subjectis sub pedibus
omni-

pore supra dictum est; placet tamen hic attentius considerare, quæ à Sadeele proferuntur. Consentimus in his: Vnio facta est in tempore: & in utero Mariæ virginis. Dissensio hic est: Vtrum humana natura Christi jam, in statu majestatis, sit subjecta temporis & loco. Affirmat Sadeel, nos negamus. Ratio nostra negationis duplex est, tum, quia in cœlesti vita neque loca sunt, neque tempora Physica, tum, quia Christus secundum Humanam Naturam constitutus est Dominus omnium, ubi exceptum est nihil, præter eum, qui subjecit ipsi 1. Corint. 15. Non ergo tempus & locus dominantur Christo, sed ipse illis dominatur & præest. Conirà argumenta Sadeelis hæc sunt. Vnio facta est in tempore, & in utero Mariæ, tanquam loco, Ergo non est caro Christi vel lupra vel extra locum & tempus.

Respondeo 1. Confusio est exinanitionis & exaltationis. Vtrum enim non sequitur: Cum pendebat Christus in cruce, non gubernavit mundum secundum naturam assumptam: Ergo neq; jam gubernat post exaltationem ad dextram majestatis. Eodem modo non valet: Christus secundum carnem subjectus fuit loco & temporis, in statu exinanitionis: Ergo & in statu gloriæ illis subjectus est. Quin potius jam ipsi sunt subjecta omnia, ut antea Apostolus loquentem audivimus. 1. Corint. 15. 2. Neq; negamus tamen, posse Christum, quandocunq; & ubicunq;

ubicunq; voluerit, certo loco & tempore, corpore suo se presentem statuere: quemadmodum Paulo apparuit in via Damascena. et in castris: item Stephano: quomodo etiã in extremo die in nubibus se conspiciendum exhibebit. 3. Consecutio planè infirma est. Applicata enim ad ipsum λόγος, & vide quid concludet. λόγος certo tempore factus est homo, & certo loco, ante annos nimirum 1592. in utero Mariae uenit. Ergo λόγος non est extra & supra locum & tempus. Αδ λόγος. Quod si dicat Sadeel λόγος propter essentialia infinitatem esse extra locum & tempus: Respondeo ego, idem de humana natura Christi verum esse propter personalem unionem & exaltationem ad dextram maiestatis & potentie diuinae. Quae enim omnipresentia τὸ λόγος essentialis est: ea ipso Christo secundum carnem compeit personaliter, id est, per & propter unionem personalem, & quae hanc consequitur exaltationem.

Recitat Sadeel tanquam absurdum, Carnè Christi non eguisse tempore ad sui substantiam, hoc est, non coepisse subsistere.

Respondeo, Distingue tempora & conciliabis scripturas. Caro Christi certo tempore cepit subsistere in λόγος ante annos 1592. sed quaeritur nūm, postquã assumpta est in λόγος, tempore egeat ad sui substantiam, id est, ut iam subsistat in λόγος persona. Hic verò circumstantia

stantia temporis ab ipsa re ἀνεπιβίως discernenda est. Vt enim λόγος subsistat, opus habet nullo vel tempore vel loco: quod absit, ut cuiquam neget. Iam quæ est τῆς σαρκὸς ὑπόστασις, eadem carnis Christi est, asserente ex Patribus Damascene. Vna enim persona Christi est, in qua nature duæ. Quare ad ipsam carnis in λόγῳ subsistentiam nihil quicquid facit vel locus vel tempus: quia hæc persona & loco exempta est omni & tempori. Nec sequitur tamen inde: Carnem Christi æternam esse vel infinitam. Ratio: quia certo tempore in initium habuit ipsa unio. Quod ipsam placet exemplo declarare. Omnipotentia diuina communicata Christo est secundum carnem. Matth. 28. & alibi, quæ omnipotentia & æterna est, & infinita est: qua iam locorum & temporum διαστήματα non est subiectus Christus, sed is imperat & dominiatur. Hic si quis velit argumentari, Christus, quæ homo, per omnipotentiam suam est extra & supra locum & tempus: ergo, quæ homo, æternus est. Respondeo: ἀναλόγησθε. Non enim ab æterno, sed certo tempore accepit hanc omnipotentiam. Eodem modo non sequitur: Caro Christi subsistit in persona λόγῳ absq; loco vel tempore: ergo caro Christi æterna est. Causam dixi, quia hæc substantia, ratione carnis, certum habuit initium. Semper enim sit in conspectu discrimen, inter ea, quæ caro habet essentialibus proprietatibus, & quæ illi ex unionis beneficio

nesicio communicantur : Ne quis calumnietur
 (quod solenne est nonnullis) negari ipsam car-
 nis substantiam, ista assertione divinorum Idio-
 matum ipsi attributorum. Etenim hæc in scho-
 la Spiritus sancti sunt argumenta consentanea
 (non ἀντιφατικά, ut somniat Sadeel) Carnem
 Christi retinere suam essentiam, & essentielles
 proprietates : Et, ditari ἰδιώματι & ἀπε-
 γεικίαι divinis. Vtrumq; nititur firmissimis tes-
 timonijs. Sed pergamus ad cæteras Sadeelis re-
 sponiones.

P. 149. 5 Complexio non respondet promissis,
 inquit. Iterum arguit de loco & tempore,
 Si caro est extra tempus : Ergo æterna est.

Respondeo Dictum jam est, quantum sa-
 tis esse videbatur, de eo argumento, quare sit
 ἀναιόλητος. Et quod Sadeel cavillatur de om-
 missa mentione temporis, ad id quoque respon-
 sum est. Nos enim conjunximus & locum &
 tempus, annotatâ causâ, cur non sequatur :
 Caro Christi est extra tempus, Ergo æterna est.
 Est extra locum, Ergo infinita est. Neque enim
 ab æterno extra locum & tempus fuit : sed ce-
 pit certo tempore dominari, ut omnibus, ita et-
 iam loco & tempori : quia ab ejus dominatu
 & imperio exceptum nihil est, præter enim, qui
 subjecit 1. Corinth. 15.

P. 150.

6. Repetit de ratione unionis : quod ser-
 ventur naturarum proprietates.

Respondeo, Et servantur proprietates,
 in

in unione, & communicantur, si vel illa Coar-
rumpantur. Vtrung enim in scriptura spiritus
sanctus affirmat: quare utrumque verum est.
Vnio personalis sine communicatione esse ne-
quit. At Sadeel scilicet illa ἀντισφαιτικά sunt.
Qua de re supra sapius.

7. Negat effici id, quod volunt, qui eo
argumento utuntur

Respondeo. Imò efficitur: modò ne Sa-
deel pervertat argumentum. Nec est, quod ur-
geat distinctionem: aliud esse subsistere in æter-
no & infinito, quàm esse infinitum & æternum.
Nam qui carnem Christi vel infinitam dixerit
vel æternam, nemo inter sinceros Christianos
inventus est. Diligenter autem notetur, quod
concedit Sadeel, carnem Christi subsistere in
æterno & infinito. Hinc enim ego certissime
concludo: Ergò (hac quidem ratione) Caro
Christi non subsistit in tempore & loco: quod
ipsum vobis erat demonstrandum.

Caro subsistit in Verbo: Et hæc est
subsistentia verbi: Genitum esse ab æter-
no. Ergò caro genita est ab æterno. Fal-
sum & blasphemum. Quare & illud.

Respondeo. Suprà idem argumentum su-
it: unde responsionem pete. Vnio non fait ab
æterno: quare nec humana natura ab æterno
est: sed capit certo tempore. Quare certo tem-
pore Christus, quâ homo, factus est filius Dei.
Dicebamus supra, carnem Christi vivificam, à

N

λόγῳ

λόγῳ vivifico: at non aeternam, à λόγῳ aeterno: annotat à ratione diversitatis. Idem hic de infinitate, & aeterna generatione τῷ λόγῳ sentiendum est. Efficit unio personalis, ut Christus, quā homo, dicatur & sit filius Dei: at non aeternus, & ab aeterno genitus, sed destinato tempore, in utero Mariae, conceptus & natus. Unicus ille, inquam, Dei filius & Mariae ab aeterno genitus secundum deitatem, in temporis plenitudine natus juxta assumptam carnem. Cyrillus de recta fide ad Theodosium: Esse unigenitum factum est in Christo, proprium humanitatis, per hoc, quod unita est verbo.

Ineptè, ait, & ἀπὸ ἀδύτων ex duplici negatione affirmatè concludunt.

Respondeo. Negatio hæc est: Nec loco eget, nec tempore. Assertio hæc est: Extra locum est, & extra tempus. Verba negantia sunt in propositione priori: in posteriori affirmantia. Res ipsa in utraq; est affirmata. Verba igitur sectatur Sadeel ommissis rebus. Quid? Nonne liceat Christo sic argumentari? Noli esse incredulus, sed esto credulus, Iohan. 20. Nam & hic ex duplici negatione affirmatè concluditur: planè ut hic: Non eget loco: sed est extra locum. Vox enim egendi implicite habet negationem: quemadmodum τὸ incredulus. Atq; est id apud Latinos solenne, ut duplex negatio affirmet: ut: Cicero non est ignobilis. Ergo est nobilis. Sed de his puerilibus hætenus.

Rbeto-

Rhetoricatur Sadeel, culpam dissidij sacramentarij in nostros doctores transfrens, quasi scilicet hoc unum & solum caput sit discordiæ. At longè res habet aliter: ut supra attigimus. Videatur historia Augustinæ confessionis. Et errores adversariorum à quàm multi sunt? De cœna Dominicâ, de baptismo, de prædestinatione: alij infiniti, qui alibi recitantur.

Notentur hæc Sadeelis verba: λόγῳ ἠὲ nunquam & nusquam deserit humanam naturam &c. Si quæras, sine cum λόγῳ assumpta natura præsens in terris? Negat Sadeel deserit. Quare verba sunt ad fallendum composita. Quid enim addit τὸ nusquam? cum urgeat uno cœli loco corpus Christi contineri. Confero ergo hanc phrasin: λόγῳ ἠὲ nunquam & nusquam deserit Eliam. Rationem enim reddere Sadeel nullam potest, quò minus idem de Elia dicatur, quàm de humana natura Christi: ut ipse quidem interpretatur. Nam si obtendere velit unionem personalem: audivimus jam, & supra aliquoties, quàm pervicaciter urget Solam localem humanæ naturæ Christi præsentiam: sic ut dixerit clarè pag. 31. 32. etiam quatenus subsistit in Verbo, est in loco localiter.

Syllogismi ἀπαγωγικῆς ἐς ἀδύνατον hoc P. 152, est fundamentum; Si Caro Christi est ex

N 2 unione

unione omnipræsens : Ergò & æterna,
Non hoc, Ergò nec illud.

Respondeo. *Connexio probetur.* Pro syllogismis omnibus oppono saltè hoc. Caro Christi est vivifica : nec tamen æterna, nec DEVS diuisibilis : nec unio imperfecta. Singula ista supra explicata sunt : unde repetantur.

Syllogismus alter Sæntikos sic concludit Nihil quod est circumscriptum, potest esse ubique præsens, Caro Christi est in unione circumscripta. Ergò non potest esse ubique præsens.

Respondeo. 1. Homonymia est in voce circumscripti : quod interdum refertur ad internam essentie circumscriptionem & finitionem : interdum ad externam loci terminationem. 2. Elenchus causæ est. Non enim ex circumscriptione carnis, sed ex unione personali pendet hæc facultas, ut possit esse ubiq; præsens. 3. Propositionis membrum posterius falsum est : Quicquid est naturaliter circumscriptum, id non potest personaliter esse ubique præsens. Error est ex confusione diversarum causarum. Sed audiamus, quomodo probet Sadeel propositionem : nempe ex definitione unionis personalis : quam ait esse Cynosuram huiusce disputationis. Ea verò ita habet : Personalis unio est cõjunctio, qua duæ naturæ simul unitæ, unam personam constituunt, sine confusione, sine divisione, servatis utrique naturæ suis proprietatibus.

Genus in definitione est conjunctio : de quo hoc solum moneo, quod ait Cyrillus in Epistola synodica ad Nestorium: Conjunctiois nomen, tanquam non idoneum ad significandum unitatis arcanium, evitamus. Hactenus Cyrillus, Materiam unienis seu ὑποκειμενον notat: duas Naturas, id quod utraq; manus, quod a-jum, acceptamus. Transigat autem s ad eel cum suis quibusdam gregalibus, qui personam filij dixerunt incarnatam, non naturam: idq; argumentis conati sunt demonstrare. Veteres, Lio-nysius, Albanus, Cyrillus, Damascenus, dicunt, πῶς οὐτὶ τὸ λόγος σεσχημασμένος. Formam seu specificam differentiam signat: Vnam personam constituere. At cautius hic erat loquendum: ne putetur λόγος non fuisse persona ante incarnationem: neq; existimetur persona esse tertium aliquod ex unione duarum naturarum resultans, & ab ijs diversum. Nos supra distinximus inter personam simplicem ἡσὶ σύνθετος ex Nazianzeno & Damasceno, ὁ λόγος simplex erat ante ἐνοῦ θεῶ τωσὶ, Christus incarnatus persona est σύνθετος ex divina τὸ λόγος & humana natura. Et Christus est due nature unite: & due nature unite sunt Christus, ait Damascenus. Deinde accuratius erat hæc differentia evolvenda, ne pareret obscuritatem. Latent enim sub ea generalitate insidia: ut supra patuit in disputatione de toto Christo & Christi: quasi unitas personæ illius posse consistere, ai-

vinâ naturâ τὸ λόγῳ infinitis locis extra hu-
 manam naturam existente. Quòd addit Sadeel:
 sine confusione, sine divisione, servatis
 utrique naturæ suis proprietatibus: utilis
 est admonitio contra Eutychen & Nestorium.
 Sed consilium Sadeelis hîc est appendice ista ex-
 tremâ negare communicationem idiomatum:
 quæ est necessarium unionis personalis conse-
 quens, & sine qua unio ipsa intelligi à nobis non
 potest. Hæc de singulis definitionis partibus.
 At integram quod attinet definitionem: ea non
 tam de Christo vera est, quàm de alio quovis
 homine: sicut singula ejus membra ad hominem
 conveniunt. Est enim in homine conjunctio, qua
 duæ naturæ, anima & corpus unitæ, unam per-
 sonam Petri, Pauli, Iohannis constituunt: sine
 confusione animæ et corporis, & proprietatum,
 sine divisione, ut extra corpus anima non sit,
 nec sine anima corpus, quamdiu scilicet durat
 ea unio: servatis utriq; naturæ suis proprietatibus,
 ut anima spiritalis, corpus materiale sit
 & maneat. Manifestum hîc est, Sadeelem non-
 dum verè & propriè definisse personalem unio-
 nem in Christo: quæ est ἕνωσις, ἐξάρτησις,
 ἁνωτάτησις, & mirabiliter singularis, & singu-
 lariter mirabilis, agebat ipse Sadeel ex Augusti-
 no pag. 1. Quam appellationem in memoriam
 si revocasset, non proposuisset definitionem ge-
 neralem & multorum exemplorum. Singulare
 enim esse, & generale, opponuntur. Ac certè
 defini-

definitio unionis personalis in Christo talis esse debet, cuius exemplum aliud nullum sit in tota rerum universitate. Quare nos reponimus definitionem ejusmodi. Unio, seu unio, *ἕνωσις* personalis, sive incarnatio est actio totius Trinitatis, qua divina natura Filij Dei humanam naturam, obumbratione altissimi & superventu Spiritus sancti, ex Maria virgine, in unitatem suæ personæ assumpsit, & inseparabili nexu sibi univit: ut duæ illæ naturæ sic unitæ, sint unum *ἰσὺς αὐτῶν συνθετῶν* quod est & dicitur Christus: salva manente differentia naturarum & idiomatum essentialium sine confusione, & sine exæquatione *ἀτρέψως, ἀσυγχύτως, ἀχωρίσως, ἀδιάσπασως, ἀδιάκωσως*. Quæ unio facta est propter nos homines, & nostrâ salutē: ut officia redemptionis, regni & sacerdotij Christi perficerentur.

τὸ personaliter, aut Sadeel, significat modum & rationem personalis unionis. P. 154.

Respondeo. Infero ego hinc: Caro Christi omnipræsens est, vivifica est, omnipotens est, personaliter: id est, modo unionis personalis. At hanc loquendi formulam rejicit Sadeel. Inconstantia.

Ait: Ratio & modus personalis unionis est, ut utriq; naturæ proprietates suæ serventur.

P. 155.

Respondeo. Verum id est, & in nostra
N 4 etiam

etiam definitione expresse additum. Sed quod
 inde, tanquam consequens, concludit Sadeel, est
 falsissimum. Quamprimum enim audit ille ser-
 vari proprietates, illico negat communicationē
 idiomatum. Qui error est ἀντιμαρτυρία. Ea e-
 nim minime pugnant in Christi persona, sed sunt
 pulcherrime consentanea & consuetaria: pro-
 prietatum conservatio essentialis, quia essentia
 diuina: & proprietatum communicatio per-
 sonalis, quia persona una. Vnde Deo λόγος es-
 sentialis est: Carni unita communicatur per-
 sonaliter. Vnde supra. Quod dico, manifestum
 est exemplo animæ & corporis. Sentiendi vis
 animæ est essentialis: corpori communicatur
 ab anima. Vna igitur & eadem sentiendi facul-
 tas est propria & communis. Propria essen-
 tialiter animæ: communis corpori propter natu-
 rale utriusque vinculum, & quia ex utroque unus
 homo est. Quæ similitudo infra fusius retexen-
 da est.

Objectio secunda.

P. 155. Hoc enuntiatum de Christo: Hic ho-
 mo est Deus, significat filium Dei esse ho-
 minem actu primo, non secundo: Ergo
 quemadmodum filius Dei est omnipræ-
 sens, ita ejus corpus est omnipræ-
 sens.

Respondet Sadeel, omnia esse vitiosa.

Respondeo, ego formam argumenti, qua-
 lem Sadeel hic proponit, non memini me legere
 apud

apud nostros doctores. De re ipsa autem videbimus. Parcissime perstringit hoc argumentum Sadeel. non ausus proferre, quod sentit.

Negat λόγῳ actu primo esse hominem & hominē actu primo esse Deum scilicet, quia sequatur, humanam Christi naturam esse æternam.

Respondeo. At hoc nullo modo sequitur, elenchus consequentis est. Dicis autem nobis Sadeel: Vere ne dicitur? Homo est Deus: & quare sic dicitur? Non decebat hic tam esse brevem. Res enim est maxime ardua. Et hic arx est victoriæ. Sunt nonnulli ex vestris, qui prodidere vestra mysteria (in quibus tam obliquus es, Sadeel.) asserentes, ejusmodi de Christo locutiones partim esse proprias, partim figuratas: nimirum. ut magni viri. vaticinium illud complerent: Fanaticos facturos esse tandē ex Christo Deum tropicum seu figuratum. Illorum etiā hæc verba sunt: Enunciatio de Emmanuele nostro, Deus est homo. est propria, identica & regularis: qua significatur persona, quæ aliter à deitate in subjecto, aliter ab humana natura in attributo rectè predicatur. Hactenus illi. In Ecclesia Christiana propositiones de filio Dei huic usq; dictæ sunt inusitata: Porro ex istorum hominum decreto erunt propriæ & regulares. Quarendum ergò ex Aristotele sic uti, ad quem modum ex predicabilibus referre velis hanc prædicationē: Homo est Deus: Deus est homo.

Gravis est vox illa primi Ecclesiarum nostro se-
culo reformatoris: hæreticissime esse dictum,
quod quidam ex scholasticis disputarunt: Deus
est homo, non intelligendum esse, quod Deus sit
homo actu primo, sed quod actu secundo assump-
ptum hominem habeat, gerat, susciteat, foveat,
&c. Hæreticissimum autem illud portentum
pro cælesti Veritate nunc hominibus propina-
tur: & qui contra sentiunt, Eutychiani procla-
mantur, & quid non? Verum nos omissis illis
ita sentimus: Quia ὁ λόγος est hypostasis
non tantum divinæ suæ naturæ, verum
etiam assumptæ humanæ naturæ: idè
dicitur Deus esse homo. Et quia humana
natura in Christo non in se subsistit, sed
λόγου habet pro ὑποστάσει, & divinam na-
turam filij Dei personaliter sibi habet uni-
tatem: inde Homo est DEVS. Ac brevi-
ter: Quia duæ illæ naturæ ununtur in Chri-
sto, non ad unam naturam compositam, sed ad
unam hypostasin σύνθετον: idè non una
natura prædicatur de altera, sed concre-
tum unius naturæ prædicatur de concre-
to alterius naturæ: ut non dicatur: Deitas
est humanitas, sed Deus est homo, & vicissim.

Profert Sadeel theorema, quod ait omni
exceptione esse majus. In sancto mysterio u-
nionis hypostaticæ duarum naturarum in
CHRISTO Iesu, non ducitur argumen-

tum necessarium ex persona in concreto,
ad alteram ex naturis in abstracto.

Respondeo. 1. *Ludit in voce Concreti & abstracti, quam novit non uno modo à scriptoribus usurpari.*

2. *Remota ambiguitate phraseos, res plana erit exemplis. Antequam Abraham esset, ego sum, ait Christus Ioh. 8. Addo: secundum deitatem. Eo enim tempore nondum incarnatus erat Christus, sic: Christo in tempore data est πᾶσα ἐξουσία: addo: secundum humanitatem. Divina enim natura dari in tempore nihil potest. Rursum: Christus est mortuus: scilicet secundum carnem. Deitas enim mori non potest. Quibus & ejusmodi alijs longè plurimis adjuuge et hoc: Caro Christi vivificat: sanguis ejus emundat à peccatis. &c. Atq; hinc judicetur de axiomate seu theoremate Sadeleo: cujus pleniorum confutationem, vide infra p.*

Affert simile: Homo credit, at non credit corpore. Applico: Homo Christus est omniprensens, at non sua humanitate.

Respondeo. *Homo Christus vivificat, at non sua carne? Homo, Christus eluit peccata, at non suo sanguine? &c. &c. Deinde quòd ait Sadeel: Corpus hominis non credere, nec hominè corpore credere: tum simpliciter admittem; quando probaverit nobis, hominem regenerari tantum anima, non etiam corpore, vel corpus hominis*

hominis non regenerari. Fide sumus sancti : Et corpora sancta dicit sacer codex. Deus per fidem habitat in nobis. Et corpora sunt templa spiritus sancti : Sed hæc paulò inferius uberiore oratione repetentur.

Ait Sadeel : Homo est mortalis, at non anima.

Respondeo Mors definitur separatio animæ à corpore. Separatur autem & ab anima corpus, & à corpore anima. Mortis igitur definitio non ad solum corpus congruit, sed ipsam etiam ad animam : quia separatur. Nec tamen dico animam in se, vel sui respectu mortalem esse, aut interire. Hoc volo : Mors hominis non est ad unam partem hominis referenda, sed ad hominem totum. Anima enim etsi superstes post mortem, non tamen homo est. Ac quamvis vivat : vi vit tamen vitam non hominis, sed vitam spiritus separati. Forsitan & huc superior Sadeelis distinctio referetur, inter Totus & Totus : ut totus homo mori dicatur, at non totum hominis. Sed obstat unum, quò minus sic loquantur adversarij, quamvis ita sentiant.

Notetur autem applicatio Sadeelis. Propositio vera est, ait : Hic Homo est Deus. Hæc autem falsissima : Huius hominis humana natura est Deus.

Respondeo. Iudicent ex hac applicatione ad propositas similitudines mentes Christiana, quid sentiant adversarij de mysterio unionis personarum.

personalis. Illud enim est comparationis tertium, in quo similitudo convenire debet, juxta Sadeelem. Homo moritur, scilicet ex parte, nempe corpore. Homo credit, scilicet ex parte, nempe anima. Sic, hic homo est Deus, scilicet ex parte ratione deitatis. Atq; hoc est, quod ipsis eorum verbis supra afferebamus, propositiones hujusmodi esse figuratas, nimirum synecdochicas: totum enim pro parte sumi. Hinc fit, ut alijs sic resolvant. Hic homo est Deus: id est, filius Dei sustentans hanc humanam naturam, est Deus. Sed nolo ista hic longius persequi. Consideretur autem quantum presidij Nestorius, ut taceam de alijs, causa sua invenire hic possit. Et an mysterium sit amplius ὁμολογούμενος magnum unio ipsa hypostatica, postquam istae propositiones de Iesu Christo: Deus est homo: Homo est Deus: & figurata factae fuerint, & tropicae, & tamen sint propriae, subjectaeq; omnibus rationis humanae regulis. Cur non recte dicatur: Humana natura est deitas: Cum pie dicatur & recte: Homo est Deus: ratio reddita supra fuit: quia unio fit non ad unam naturam, sed ad unam hypostasin οὐνθετον, ut ex Nazianzeno repetit Damascenus.

Objectio tertia.

Qualis est naturarum: talis etiam est proprietatum communicatio, scilicet realis. &c. P. 159.

Ut respondeat Sadeel, negat tō communicari transitivè accipi.

Respondeo. Contrarium suprà monstratum est. Nec desunt ex ipsis Sadeelis gregalibus, qui tō noivovēy expressè concedunt interdū usurpari transitivè. Cyrillus de incarn. unigen. communes facit tanquam cum sua carne divine sue majestatis operationes.

Deinde absurdum affert Sadeel: sequenim naturarum confusionem.

Respondeo, Nego. Causam suprà dixi quia scilicet unio facta non ad unam naturam, sed ad unam personam. Et constanter repeto. Talis est communicatio, qualis est unio: personalis nimirum & realis, non naturalis, essentialis, aut verbalis, atq; ut vox communicationis transitivè accipitur de ipsis naturis in persona Christi: ita de earundem proprietatibus transitivè sumitur. Quare perperam objicit Sadeel, variè à nobis idem vocabulum usurpari in eadem comparatione. Vtrobiquè enim accipitur transitivè.

Absurda colligit, multa illa quidem, sed que minime ex nostra doctrina consequuntur: & suprà ad singula responsum est. Nec enim hinc nova sunt, sed ex superiorib. repetuntur: Commune, inquit, opponitur proprio. Natura humana est Deus, proprietatibus deitatis in se receptis. Christus non est homo, abjectis proprietatibus humanæ naturæ &c.

Sed

Sed demonstrandum erat ista sequi, non nudè affirmandum. Nos enim pernegamus, & cur negemus rationes addidimus suis locis.

De voce Verbalis: quam se accipere ait P. 15. 9.
Sadeel, pro eo, quod ad verborum & phra- 161. 2.
sium explicationem pertinet. Quo sensu negat Verbali opponi reali.

Respondeo. Novit Sadeel, de eo non quaeri, quomodo verba explicanda sint, sed de rebus ipsis: an res ipse subsint ijs prædicationib; quas scriptura proponit. Et siquidè intelligat Sadeel id verbale sic, ut tñ reali non opponatur, quemadmodum ait: cur negat communicationē idiomatum realem? cum concedat verbalem. Imò cur sic argumentatur? Communicatio Idiomatum est verbalis: Ergò non realis. Nisi enim reale opponatur verbali, ἀναλόγητον illud est. Et tamen hic pagina 160. vocat Sadeel rem verbalem, ad verborum scilicet explicationem pertinentem. Quasi verò res adhiberi debeant verbis explicandis, ac non potius verba rebus inservire jubeantur. Ex mente igitur Sadeelis res erunt symbola verborum. At supra ex Aristotele verba appellabat rerum symbola. Atque artificium hoc singulare est adversariorum, ut pleraq; omnia fidei Christianæ mysteria involvant verbalibus istis figuris, quas hic p. 160. vocat Sadeel, & rebus verbalibus: ut firmi nihil & solidi in scriptura nobis reliquum maneat, postquam semel verbalem
illam

illam Theologiam admisimus. Sed certent illi de verbalibus figuris, quantum satis videbitur. Rem ipsam autem, id est, diuinam veritatem sartam tectam ut nobis Deus conseruet, nos quidem votis intimis optamus. Ceterum dicat vobis Sadeel, an etiam unio verbalis sit in istis locutionibus: Verbum caro factum est. Homo est Deus &c. Nos enim realem & personalem unionem credimus & appellamus: verbalem qui dixerit, execramur.

Afferet sadeel exempli loco dicta: Petrus erat Christus: Filius hominis est in caelo. Iohan. 3. quarum genuina sententia & vera alibi declaratur. Hic satis sit respondere: in illis dictis minime dari verba pro rebus: ut verbaliter quidem vera putari debeant, realiter minime. Illa enim consuetudo à Grammatica caelesti longè est alienissima: utpote cuius verba sunt res, secundum Psalmi illud: Ipse dixit, & facta sunt. Psal. 33.

P. 161. Notentur illustria Sadeelis similia. Vt enim inquit, licet animo credas, non corpore, nihilominus tamen verè credis: & vicissim, licet non animo incedas, sed corpore, nihilominus tamen verè incedis: ita distinctiones idiomatum non faciunt rem ipsam tantùm verbalem &c.

Respondeo. Cr dit homo, sed non sine corpore: incedit homo, sed non sine animo: ubi certè est communicatio naturarũ. Anima enim verè

verè seipsam & suas proprietates communicat corpori, quod infrâ demonstrabitur. Applicationem autem attendamus. Homo credit animo, non corpore: sic, Homo DEVS est deitate, non humanitate. Christus vivificat deitate, non carne. Quid? Estne homo Deus sine humanitate? Quid autem est sine humanitate homo? Nisi fortè hæc sit figura verbalis, & res verbalis, de qua sadeel ante admonebat. In vivificatione verò re. est omnium planissima: quam si sic Christo tribuit sadeel, ut carnem Christi excludat: quemadmodum à credendi facultate excludit corpus, & ab incedendi vi animam: jam non est ulla dignus responsione, cum in faciem Christo ipsi contradicat, Ioban. 6.

Ait sadeel: proprietates utriusq; naturæ personæ tribui credimus: Sed unius naturæ proprietates posse tribui realiter alteri naturæ, hoc verò pernegamus.

Respondeo. 1. Distinguendi sunt gradus seu genera communicationis: ut supra proposuimus. In primo & secundo gradu communicatio fit in persona. In tertio fit inter naturas. Divina enim τὸ λόγος natura communicat seu donat assumptæ suæ naturæ propriam gloriam & majestatem. Quod quicumq; negat, negat hæc manifestissima scripturæ dicta vera esse. Matth. 28. Data est mihi omnis potestas. Iohan. 6. Caro Christi vivificat. 1. Iob. 16. Sanguis Christi emundat à peccatis: aliaque hujus generis plurima,

que

quæ infra videbimus. Neque tamen illa consequuntur, quæ Sadeel recenset. Non enim fit naturarum confusio: neque existit tertium aliquid compositum ex duarum naturarum commixtione, id quod sæpè supra perspicuè ostendimus.

P. 162. Arguit Sadeel: Latior erit prædicatio in proprietatibus, quàm in ipsis naturis: si scilicet humana natura dicatur omnipræsens, nec dicatur Deus.

Respondeo. Miscet Sadeel ea, quæ sunt accuratè distinguenda. In ipsa unione reciprocatio est: Deus est homo: Homo est Deus. Eadem reciprocatio locum habet in primo gradu communicationis idiomatum. Vbi non est prædicatio latior ulla ex parte, sed æqualis & reciproca. Atque hinc falsitas argumenti manifesta est. Porro tertius gradus communicationis non est reciprocus. Rectè enim & verè dicit Christus: Caro mea vivifica est. At non rectè dicitur: Deitas Christi mortalis est.

P. 163. Quare iterum malè connectit Sadeel: Communicatio naturarum non potest considerari extra personam &c. Ergò ut falsum est: Divina natura non est hic: sic falsum esse: Corpus Christi est ubiq;.

Respondeo. Annè sic etiam Sadeel? Divina natura non est hic: Ergò caro Christi non est vivifica. Absit. Quæ ratio? Quia in unione extollitur humana natura in gloriam, non deprimi.

primitur divina natura in infirmitatem. Augustinus contra Felicianum cap. 10. Injuria sui corporis affectam non fateor deitatem: sicut maiestate deitatis glorificatam novimus carnem.

Obiectio quarta.

Ex omnipotentia Dei dactum argumen- P. 163.

247.

Respondet Sadeel: Non argumentandum P. 164. esse ex omnipotentia Dei, nisi antecedar eius voluntas, ipsius verbo patefacta.

Respondeo ego: De expressa Dei voluntate in presenti negotio constat ex praclaro ipsius verbo. Hoc est corpus meum, Matth. 26. 1. Corinth. 11. In medio eorum sum. Matth. 18. Vobiscum sum. Matth. 28. Dominare in medio inimicorum. Psal. 110. &c. Quare Sadeelis responsio pro nobis est. Nec nos omnipotentiam Dei simpliciter urgemus. Sed opponimus blasphemam illi voci: per omnem suam omnipotentiam Deus efficere non potest, ut unum corpus simul sit in duobus locis &c. Methodus autem adversariorum hic notari debet. Dum enim verbis cane urgentur: Respondent; ea non intelligi, ut sonant. Quare? Quia corporis conditio non ferat. Contra nos ita includimus. Deus λόγος permittit corporis sui presentiam. Ergo ea vera est. Quare? Quia qui promittit, est omnipotens: nec impedire se sinit ullis locorum διαστάσεων seu intervallis.

O 2

Absurda

Absurda multa colligit Sadeel ex contrarietate: Verum omnia illa ex superiore tractatione hic repetuntur. Repetatur ergo & solutio ex superioribus.

Concludit: Deum non posse velle, ut corpus sit ubiq;: quia scilicet contradictoria inde sint secutura.

Respondeo. Ex Iustino: Credimus nature naturalia: arti artificialia, et Deo divina. Divina verò potestati nihil est inobediens, sed omnia ei obediunt. Hactenus Iustinus. At Sadeel ex naturalibus vult negare divina. Que principiorum commixtio in Philosophis reprehenditur: & nos in summis fidei nostra mysterioris ei locum dabimus:

P.166. Arguit: Manet quod est corpus quod movetur.

Respondeo. Nam etiam physicis actionibus & affectionibus obnoxium? ut edat? bibat? digerat? augeatur? minuatur? &c. Paulus beatorum corpora in vita aeterna vocat *σώματα*. Et Christi corpus est *σῶμα*. Substantiam non adimo: sed gloriam tribuo. Sadeel verò hanc tollit, quantum in ipso est.

P.167. Ait: Corpus Christi esse subiectum humani corporis legibus.

Respondeo. Estne etiam vivificare, adorari &c. proprietas & lex humani corporis? Et *πῶσα* illa *ἐξορία*, quam finitam vos dicitis & terminatam celi & terra nominibus, anne & illa humani corporis lex est & proprietas? Spiritus

ritus sanctus & substantiam veri corporis humani ponit in Christo, & majestatem conjungit. Sadeel ponit ita substantiam corporis, ut tollat majestatem. Non igitur eadem est utriusq; Logice. Atq; hac summa est argumentorum omnium Sadeelis: ut humana natura Christi: & divina Christi majestas: sint $\alpha\upsilon\tau\iota\phi\alpha\tau\iota\kappa\acute{\alpha}$. Quo stante, vicit Sadeel: quo vacillante, superior est nostra sententia. Audiatur jam vox judicis. Ascendit in caelos: sedet ad dextram Dei: Data ei est omnis potestas, &c. Quam judicis caelestis vocem in sequentibus clarius percipiemus.

De contradictione multa Sadeel: Sed P. 168. praeter rem. Adversarium enim hac parte habet neminem. Hoc solum monendum: Contradictiones in articulis fidei non esse formandas ex rationis humanae arbitrio, sed ex praescriptio Spiritus sancti. Illustro: Ratio humana facit contradictionem. Christus, quia homo est in caelo: & in caena. At enim corpus non nisi uno loco est. At Spiritus sanctus conciliat utrunq; ut non sint $\alpha\upsilon\tau\iota\phi\alpha\tau\iota\kappa\acute{\alpha}$: sed $\nu\pi\acute{\alpha}\delta\iota\kappa\lambda\omicron\varsigma$. Christus, quia homo, in caelo est, in caena est, in Ecclesia est, in medio inimicorum est, &c. propter hypostaticam cum $\lambda\acute{o}\gamma\omega$ unionem.

Retorquet argumentum Sadeel, asserens, summam Dei potentiam elucere hinc, quod humana natura maneat suis distincta proprietatibus.

O 3. Respon-

Respondeo. Imò manet. Fallit enim Sadeel, negando simul consistere posse, veram naturam humanam & realem communicationem idiomaticam. Qua de re & quia satis est dictum supra prænil addo. Opinatur scilicet Sadeel humanam naturam mutari in Deum, si dicetur divinis $\zeta\upsilon\epsilon\gamma\gamma\iota\sigma\upsilon\epsilon$. Sed hoc somnium est, non veritas, ut diximus.

P. 169. De actu primo quaedam repetit: $\upsilon\rho\gamma\epsilon\sigma$ τὸ ἔχειν præsupponere τὸ εἶναι. Quasi destruitur corpus, si sit omnipræsens.

Respondeo. 1. Distinguendo inter actum primum naturalem & personalem. 2. Negando destrui naturam corporis communicatione reali idiomaticam divinorum. Qua de re supra. Calumniam de corpore infinito omitto.

P. 170. De plenitudine corporis Christi erit: suo loco.

Modum præsentiae, quo corpus Christi ubique sit: Sadeel negat esse $\nu\omicron\upsilon\tau\omicron\upsilon\pi$ vel $\pi\iota\sigma\omicron\rho$.

Respondeo. At profectò potius credendum est domino Christo simpliciter & nudè sui corporis præsentiam promittenti, quàm omnibus $\lambda\iota\pi\sigma\omicron\lambda\omicron\gamma\iota\sigma\upsilon\epsilon$ eam oppugnantibus. Annon corpus dominicum præsens in cæna? in Ecclesia? in medio inimicorum? Modus verò illius præsentiaeannon $\pi\iota\sigma\omicron\varsigma$. Naturalis enim certè non est. $\pi\iota\sigma\omicron\varsigma$ autem verè est: quia promissione nititur divina, Matth. 26. 18, 28, Apoc. 1, Psal. 110. &c.

Obje-

Objectio quinta.

Quæcunque Christo data sunt in tempore: secundum naturam humanam data sunt. P. 170. 171

Respondet Sadeel: Non esse ἀποδοκτικὸν.
2. Data personæ: non alterutri naturæ.

Ubi nota sophisticen: non ad humanam naturam in abstracto referenda, id quod isti faciunt.

Respondeo. Minime verò Sadeel. Non referimus ad naturam humanam in abstracto sed in concreto, id est, per & propter unionem cum λόγῳ hypostaticam: extra quam unionem humana Christi natura nec esse potest, nec considerari debet. Intelligimus autem istam vocem Etymologicè ab abstrahendo: quemadmodum concreti vocem rursum de unione accipimus.

Negat miracula tribuenda esse naturæ humanæ Christo.

Respondeo. Negavit & supra: ubi videtur responsum, Et hinc aestimetur, quale dominum in creaturas Christo, qua homo est, concedat Sadeel.

Egregium Sophistam agit in voce secundum: quasi semper denotet proprietatem essentialem. Qua de re supra fol. 23. Ut vitetur illa amphibolia, reponimus Sadeeli hanc locutionem: Humana in Christo natura est omnipotens, vivificans, omniparsens, adoranda &c.

Argumentum verò totum hoc, ut est longè firmissimum & efficacissimum contra adversarios: ita Sadeelis responsio profectò est frigidissima, vel nulla potius. Quod ut pateat, notentur sequentia.

Persona Christi constat divina τὸ λόγος & humana natura. Ergò: Quicquid Christo tribuitur, id vel juxta utramq; naturam simul, vel juxta alterutram ei tribuendum est. Hoc fundamentum est solidissimum: quod convellere vel ipse inferorum portæ nunquam poterunt: jam subsumo. Omnipotentia, πᾶσα ἐξουσία Matth. 28. æterna potestas Daniel. 7. δὺναμις Apocalyp. 5. ver. 12. data in tempore tribuitur personæ: ipsi Christo. Quæro: secundum utramq; naturam, an secundum alterutram? Respondeo. Divinæ naturæ dari in tempore nihil potest. Habet enim imò est, omnia ab æterno. Humanæ igitur naturæ respectu datur. Est ergò humana Christi natura omnipotens. Habet itaque vires & facultatem, ut posset esse ubi velit, &c.

Non elabitur Sadeel, cum asserit: dici ea propter humanitatem: si tamen humanitatem nihil attineant. Et quod citat veteres: manifestam vim illis facit, pervertendo illorū mentem. Quod ex uno Leone, ut taceam ceteros, erit clarissimum. Quicquid in tempore accepit Christus, ait Leo, secundum humanam naturam accepit: cui, quæ non habuit, collata

collata sunt. At veteres hanc ipsam regulam magno consensu furoribus *ἄγ* opposuerunt: qui mutabilitatem τῆς λόγῳ hinc vincere conuabatur, quod in tempore omnipotentiam accepisset. &c.

Obiectio sexta.

similitudo animæ & corporis.

Respondet Sadeel. 1. Non esse ἀποδεικνύει P. 173.
 ἄδρ. 2. Non r. ἐξῆ applicari. Patres tantum ad 174. &c
 unionem retulisse. 3. Dissimilia colligit. 175, 176.

Respondeo ad 1. illustrandi causa adfertur similitudo, non demonstrandi. Ad 2. Quod de veteribus dicit 1. concedo ὡς ἐπὶ τὸ πλεονάζειν fieri: at non semper. Ita enim Athanasius dial. 5. de Trinit: Sicut enim in corpore: sic Deus uerbum unitus homini edit prodigia. non separatus à natura assumpta, sed placuit ei in ea, cum ea, & per eam, potentiam suam diuinam exerere. En tibi unionem: unitus: En etiam communicationem: in & cum ea, & per eam exerere &c.

Ad 3. Ad dissimilia respondet Iustinus: ἐξ ἡμῶν ἂν καὶ τὸ παρὰ δειγμα ὅτι κατὰ πάντα, καὶ ἄλλοι. Notetur autem artificium Sadeelis, qui cum similitudinis evidentiam negare non possit, præterito verò scopo, colligit dissimilia: ne ueritati cogatur dare testimonium. Viderat autem Iustinus (& alij) & annotarat eas ipsas dissimilitudines, quas hic enumerat Sadeel: &

tamen iudicabat ut unque intelligi inde mysterium unionis posse. Pag. 175. notetur phrasis: *coextendi*. ὁ λόγος: Hinc enim perspicui potest, quam ubiuitatem & qualem Sadeel sibi imaginetur: que scilicet consistat in extensione &c.

De Deificatione carnis Christi differit Sadeel ex Damasceno: hoc sine ut concludat deificatione significari ipsam unionem, & dona præstantissima, quibus humana natura fuerit exornata.

Page 176.
177 & 178.

Respondeo. *si sunt Deificationis verba, non solus Damascenus, quod innuere videtur Sadeel, sed & Athanasius & Cyrillus, & Nazianzenus. Athanasius sermone 2. contra Arianos. Non diminutum est verbum carnem assumendo, ut gratiam quoque desideret accipere; sed potius deificavit quod induerat. Idem sermo 4. contra Arianos. Cum Deus erat, assumpsit carnem, & in carne existens deificat carnem, Damascenus lib. 4. cap. 19. propter unionem secundum hypostasim caro deificari dicitur, & Deus fieri, & ὁμοῦς ὁ verbo. Conferantur hæc, & alia consimilia, cum Sadeelis arguatur: & iudicetur an ex mente patrum ille scripserit, an contra illos. Absurda, quæ attexit, supra confutata sunt.*

Argumentatur Sadeel: Qui præditus est deitatis proprietatibus, est quoque præditus ipsa deitatis essentia. Qui verò præditus est deitatis essentia, cum esse Deum, quis

quis neget? Inferre hinc. Sadeel conatur: Humanam naturam esse Deum: si sit realis idioma-
rum communicatio. Respondeo. 1. Subsumptio
vitiosa est. Propositio enim de persona intelligi-
tur: qui praevidius est &c. Assumptio autem de
humana natura. 2. Atque est ἀμφιβολογία in
confusione τῶ ἐνοσιώδ'δε καὶ τῶ ὑποστατῶδ'. De-
claro. Quicquid est vivificum: (scilicet essen-
tialiter, seu per essentiam) Deus est. Caro Chri-
sti est vivifica (scilicet personaliter, propter u-
nionem personalem cum λόγῳ) Conclusio igitur:
Ergo caro Christi est Deus: non est legitima
propter terminorum disconvenientiam. Nul-
la enim ἀνωτέροα &c.

Rejicit propositionem hanc, ut falsissimam:
Humana natura facta est Deus.

Respondeo. Audio. Sed quomodo istud
retexit Sadeel. Act. 2. Deus fecit Iesum Domi-
num & Christum: quem vos crucifixistis? Digi-
tum enim intendit Lucas in humanam naturam,
secundum quam crucifixus Christus fuit. Sed de hoc
plura: ubi argumentum de dextra Dei excutietur.

Negat animae potentias fieri commu-
nes corpori. Ait: Corpus affici potentijs
animae: sed negat communicari.

Respondeo. Novam me audire sapien-
tiam. An enim corpus non vivit? oculus non vi-
det? Et unde? Annon ab anima? An forte duplex
visus? Duplex videndi facultas? &c. Sed paulo
post haec accuratius.

P. 178.
179.

Ἀντίφασις, pag. 178. potentia non communicantur. pag. 179. Corpus habet ab anima, ut sit animatum, & vivat.

P. 180. *Arguit*: Infinitas non potest accipi. Omnipræsentia est infinitas. Ergò non potest accipi ab humana natura.

Respondeo. *Subsume etiam de hypostasi τῆς λόγῃ: & negaveris unionem.* Certè enim infinita est τῆς λόγῃ hypostasis. Et tamen humana in Christo natura facta etiã est hypostasis etc.

P. 180. *Tandem concludit*: Corpus Christi esse ornatum ijs donis, quorum possit esse capax, nempe finitis, quibus non destruitur.

Respondeo. *Carni Christi, ea attribuo, quæ scriptura: quibus non destruitur, sed summe exornatur: ut sunt. vivificatio. omnipotentia. omnipræsentia, adoratio. &c.*

P. 181. *Retorquet objectionem*: quia homo credit: non corpus. Sic: Christus ubiq; non natura humana.

Respondeo. *Error multiplex. Non enim sine corpore credit homo. Ergò nec sine humanitate sua præsens est Christus. Cur autem credendi potius actum producit Sadeel, quam videndi, movendi, sentiendi? Ergò nos sic, etiam proponimus. Homo vivit non sine corpore, sentit, movetur &c. Sic Christus edit miracula, vivificat, Ecclesia præsens est, & non sine humanitate. Ceterum quia hæc similitudo de anima & corpore apud veteres plerumq; omnes usitatissimè.*

satissima est: aliquantò diligentius expendenda erit: & legitime ad unionis hypéstatica mysterium accommodanda. Paucis autem complectemur præcipua capita: quorum plenior deinde explicatio ab alijs requiratur.

1. Ex unione animæ & corporis fit homo: Ita Christus est natura τὸ λόγος divina, & humana unita.

2. In homine essentia quidem duæ: at persona una: Ita & in Christo natura duæ sunt, persona una: contra Nestorium.

3. Anima & corpus in homine non confunduntur: sed distincta, quamvis unita, permanent: θεοῦ ἕνεκεν, sine confusione: contra Eutychen. Idem iudicium esto de idiomatis seu proprietatibus essentialibus, quæ manent inconfuse.

4. Quando anima rationalis σωματίζεται incorporatur, & corpus ψυχίζεται animatur, tum dicitur homo: ut ait Albanasius dialog. 4. de Trinit. Sic cum ὁ λόγος incarnatur, humana natura in hypostasin τὸ λόγος assumitur: dicitur Christus. Non quasi tum primùm cœperit: æternus enim est ὁ λόγος: sed quia, quod non erat, assumpsit.

5. Ut idiomata animæ & corporis homini tribuuntur: ita naturarum proprietates in Christo, personæ assignatur: qui primus est gradus communicationis: κοινωνία τῶν ἰδιωμάτων.

6. Quem-

6. Quemadmodum anima, & corpus concurrunt & communia ἀποτέλεσματα, in affectibus, motibus, sensibus: Sic in Christo utraque natura agit cum communicatione alterius, quod suum est. Qui est secundus gradus communicationis: κοινωνία ἐν ἐργασίῳ.

7. Sicut anima propter unionem communicat cum corpore proprietates suas, & potentias, vegetativam, vitalem, sensitivam &c. Ita in Christo divina natura communicat humanae assumptae naturae suam majestatem & gloriam, πτωτοκρατορίῳ, vi visitationem, omnipresenciam, adorationem &c. Qui est tertius communicationis gradus: κοινωνία πτωτοκρατορίας ἢ ὑπερῷωσις &c.

Sed nunc videndum est, quomodo ea confirmemus, de quibus Sadeel litem movet. Caput enim rei versatur in hoc: An anima suas proprietates revera communicet corpori. Negat Sadeel: quamvis lubricè: at Danaus & Beza expressè & constanter. Nos clara voce affirmamus.

Conferamus ergò argumenta.

Homo credit, ait Sadeel, at non corpore, verum animo.

Hoc postea videbimus. Prius dicendum est de actionibus animae organicis, quas vocant. Atque ut uno argumento hic transigamus: ita propono. Corpus vivit: auris audit: oculus videt. Vita, audiendi & videndi facultas, confessio-

ne omnium anima est propria: atq; sic propria: ut postquam à corpore anima discessit, desinat ea in corpore & ejus membris facultas. Hic igitur qui communicationem negat proprietatum animæ: is cum ratione videtur insanire, vivit enim certè corpus, sentit, movetur, non sua quadam, quæ sit de corporis ratione sive essentia, facultate (alias & lapis sentiret: quia corpus est) sed facultate seu potentia animæ sibi unitæ. Quod malo Iustini verbis, quam meis explicare. ὁ στυργυσία τοῦ σώματος & ait Iustinus quest. 77. αἱ ψυχὴ τῶν ἀδυνάτων λαμβάνουσι τὴν ἀδυναμίαν, ἀλλὰ αὐτὴ ἢ ψυχὴ ἀδυναμίαν παρέχουσα τῇ αὐτῆς παρρησία ἀδυνάτων τὸ ζῶον ποιεῖ. Item: τὸ ἐμψυχον, animatum corpus esse κατὰ μετέωρον participatione, quod anima est κατὰ ὄνομα. Absurdi sunt, qui duplicem in homine vitam statuunt, & sensum: ut anima vivat per se, & deinde in corpore quasi lumen vitæ accendat. Sic enim homo viveret vitam duplicem: & corpus viveret non anima vitæ essentiali, sed sua propria, quam in ipso animo tanquam ignem quandam excitasset. Formæ igitur unitas in homine periret. Sed hæc omnia rectissime ex vitæ definitione considerentur: quæ definitore Aristotele, ἐστὶ σῶμα ἢ σῶμα σὺν ψυχῆς σώματι. Scaliger ita describit exerc: contra Cardan: 102. sect. 5. Vita est actus animæ in corpore, id est,

est, vis ejus per unionem utriusque. Atq; ibidem idem: Non placet, inquit, itam esse in anima, sed ab anima. sed nolo in clarissima hac veritatis luce esse prolixior.

Affectus qui negaverit communes corpori: ipsam naturam negaverit. Et de sensibus exterioribus, qui ministerio corporis perficiuntur, res est planissima.

Porro de actionibus inorganicis difficilior videtur questio. Ridet autem Sadeel, si quis cordi credendi actum velit tribuere. Attribuit tamen scriptura. καὶ δὲ τὸ πνεῦμα ἐστὶν ἡ καρδιά, ait Apostolus Rom. 10. Respondet autem Sadeel: scripturam nomine Cordis significare animum ipsam. Sed nos probationem istius requirimus. Nusquam enim in scriptura annotatum invenimus, Cor accipi pro animo: etsi cordis appellatio est frequentissima in sacris. Atque in illo, quod allegat Sadeel: Circumcidendum cor: vox cordis proprie intelligitur, secus quam putat Sadeel. At metaphora est in voce Circumcidendi: quo sensu Christus ait, manus esse abscidendas: & Stephanus vocat incircumcisos corde & auribus, Act. 7. Christus per fidem habitat in cordibus fidelium, ait Paulus. Cordi tribuitur cogitatio Genes. 8. Matth. 9. Διάνοια, Luc. 1. Sapientia, intelligentia. Exod. 31. 35. 36. &c. Cyrillus de incarnatione unigeniti cap. 24. vocat corpus animatum & rationale. Augustinus contra lib. 11.

Felicianum lib. II. Non perditur propria: sed
 quia in unum atq; inseparabile convenerunt, ex
 proprijs videntur facta communia. Affici ut
 in corpore mens doloribus corporis. Fatigatur
 corpus cogitationibus mentis. Et unum tamen
 horum proprium est corporis, aliter unum mentis.
 Quod autem uni acciderit, & corporis commune
 videtur, & mentis. Interdum etiam in sacris
 literis ab anima & διανοια ipsam cor distingui-
 tur. Diliges Deum ex tota anima, ex toto corde.
 Hac & similia alia non possunt ego habere pro
 nihilo. Addo autem & hac philosophica. Ele-
 gans est illa Scaligeri sententia exercitii: 265.
 Anima dum est in corpore, sine corporis obje-
 ctis non potest initiari, ut illa dicam, sacris in-
 tellectionis. Ergo ne agere quidem. Aristoteles
 εἰποῦται τοῖς σώμασιν αἱ διανοιαί. Idem in
 Metaphysicis: τὴν διανοιαὴν μὴ μεταβαίνειν εἰς τὸ
 σώμα & mutationem. Latini sapientem
 & prudentem vocant cordatum: & ex cor-
 dem, qui caret intellectu. Temperamenta affi-
 ciunt animam: vide phreneticos, melancholi-
 cos, cholericos. Corpus fatigatur cogitationibus
 mentis. Intelligendo fatigamur objectu senten-
 tia obscurioris, ait Scaliger exercitii: 75. sect. 2.
 Physiognomones ex corporis lineamentis judi-
 cant de animo. Quid interest inter ratiocinati-
 onem & intelligentiam: si nihil corpus confert
 ad anime actiones inorganicas? Et que di-
 ferentia inter animam in corpore: & spiritum
 P separa-

separatum, quantum ad actum intelligendi?
 Atque illud tritum quid est: Nihil in intellectu, quin prius in sensu? Alia infinita: quæ certè omnia evincunt, non sic esse ab animæ actionibus corpus alienum, ut nihil sit ei cum illis commune. Nam quòd inorganicæ dicuntur, est illud ad differentiam sensuum exteriorum. Possent hæc iusta tractatione explicari: sed hic non est locus. Brevitati enim studemus, quantum possumus.

Atq; ex his iudicium sumatur de nostra sententia, & Sadeelis argumentationibus. Mens nostra est hæc: Anima communicat corpori suas proprietates, ut corpus vivat, sentiat, moveatur, &c: non vita propria, aut motu & sensu proprio, realiter distincto ab animæ vita &c. Sed ea ipsa vita, sensu, &c. quæ ipsi est animæ essentialis: & corpori per & propter unionem communicata. Sed divina natura τὸ λόγῳ communicat assumptæ humanæ naturæ proprietates suas: ut humana Christi natura sit omnipotens, omnipræsens, vivifica, & ea ipsa, omnipotentia, omnipræsencia, vivificatione, quæ est divinæ naturæ τὸ λόγῳ essentialis: & per & propter unionem hypostaticam humanæ naturæ communicata. Ex qua communicatione nec naturarum sequitur, vel confusio, vel everfio, vel exæquatio; nec ipsorum etiam idiomatum. Atque hæctenus quidem de hac similitudine.

Objectio

Objectio septima. De
ferro ignito.

Ad similitudinem de ferro ignito: Respondet Sadeel: pertinere tantum ad unionem. P. 182. Dicit, condonandum aliquid similitudinibus. Negat hanc congruam esse: quia color & lumen sunt accidentia ferri. Plurima recenset absurda ex dissimilitudine. 183:184. &c.

Respondeo. Non disputatur de ferro calido: sed candente seu ignito. Bellum autem indixerit vera philosophia, ipsamque adeo experientiam negaverit, ignem qui in ferro dixerit esse accidens. Qua de re differentem vide Scaligerum contra Cardanum exer. 12. sect. 3. ubi ait inter cetera: In ære ignito esse ignem; quemadmodum aqua est in spongia sive panno. Ceterum veteribus usitatissima est illa similitudo: ut non jam nostros doctores, sed antiquitatem totam incuset Sadeel, negando esse congruam: præsertim cum ex ipsa scriptura desumpta esse videatur; De rubo ignito, qui totus ardebat, nec tamen consumebatur Exod. 3. Specie æris in fornace igniti & candentis. Apocalyp. 1. Extat ea apud Basilium, homilia de S. Christi natiuitate. Cyrillum de incarnatione unigeniti cap. 3. Theodoretum dialog. 2. Damascenum lib. 3. cap. 5. 17. & 19. Crigenem lib. 2. de princip. cap. 6. Athanasius in
P 2 analogis

dialogis ponit lignum ignitum, & cauterium ignitum.

Neq. verum est, quod ait Sadeel, accommodari tantum ad unionem: quod ipsa S. S. patrum verba demonstrabunt. Sic enim Basil. de natura Christi: Sicut ignis ferri proprietates non transiit, sed ferrum ignitum splendidum fit, non nigrescens ignem, & ipsum inflammatur, non frigescens flammam: sic sanè etiam humana Domini caro ipsa particeps facta est deitatis, non suam propriam tradidit Deitati imbecillitatem. Damascenus lib. 3. cap. 17: Ferrum ignitum urit, non quod physica ratione possideat ultricem energiam, sed quia ex unione ad ignem eam obtineat: ita Caro Domini &c. divinis operationibus locupletata est. Plura Patrum testimonia alibi.

Ad incommoda respondeo: Simile non esse idem: nec currere quatuor pedibus. Satis esse, si conveniat in eo, ad quod illustrandum adhibetur.

P. 186. Retorsio Sadeelis tota est ex superioribus
187. sophismatis: Et opponat sanè illa omnia, que recitat, pie antiquitati: ut tandem clarè ostendat, se non curare Patrum auctoritatem, ubi ipsius erroribus contradicant.

P. 188. Sadeel in ferro ignito non distinguit, sed
discerpit potius abtiones: nam & ferrum ignitum verè urit: & urit gravius, quam solus ignis:

ignis: idq̄ propter multas ignis partes conglor-
batus.

Similitudo de unguento est Origenis,
Augustini, & Cyrilli cap. 9. de incarnatione:
longè alio sensu ab his, quàm Sadeel, adhibita.
Anima Christi vasculum unguenti fuit, ait Au-
gustinus 2. de incarnatione: ex cujus fragran-
tia Prophetæ siebant & Apostoli, Alludit autem
ad illud Psal. 45. Vixit te oleo lætitiæ. &c.

Objectio Octava.

Vox Christi suscitans Lazarum, est
omnipotens.

Respondet Sadeel: vox dicitur omnipo- P. 129.
tens, non per se, quia est vox omnipoten-
tis personæ. Illustrat: Mulier tangens sim-
briam Christi, sanata est, Luc. 8. nec tamè
propterea simbria est omnipotens.

Respondeo. Nihil sani. Tum cum sancta
Salvatoris carne confers simbriam, ut illam
non magis hac dicas fuisse operatam: Annè
etiam verificam audes vocare simbriam, quem-
admodum carnem? Ad phrasin quod attinet:
Vox omnipotens & vox omnipotentis: Non
possumus per versionem isti tam luculentæ suffra-
gari: quippe cui tota veneranda antiquitas
contradicat. Qua de re in promptu sunt testi-
monia Patrum quàm plurima: quæ cum nega-
re Sadeel non possit, contorquet illa ad suum

nutum, contra & verba & sensum sanctorum Patrum. Nisi opera divinitatis per corpus patrata essent, nunquam homo deificatus esset: ait Athanasius serm. 4. contra Arianos. Caro vivifica, id est ejus, qui est vivificans. Corpus vivum, id est ejus, qui vivit. Manus agilis, id est ejus, qui est agilis &c. Quis ferat istam petulantiam? Et tamen est excellens Sadeeli eruditio. Porro innuit hic Sadeel ista sua responsione, humanam Christi naturam nihil quicquam attulisse ad miraculorum operationem, præter externum membrorum motum: ut nulla prorsus sit ex Sadeelis hypothese differentia inter Christum et reliquos Prophetas, quantum quidem ad miracula. Sed de hac questione inferius plura.

Objectio nona. De adoratione.

P. 190.
191. 192. Caro Christi adoratur. Hic verò Sadeel mirus est artifex. 1. Primum asserit personam adorandam. 2. absurdum concludit: Si secundum carnem adorandus est Christus: Ergo secundum carnem est Deus. 3. Explicat veterum sententiam: Caro est adoranda: id est, Deus caro factus, est adorandus 4. arguit: Caro adorat Deum: Ergo non adoratur, 5. tandem concludit: Ex adoratione non posse concludi omnipræsentiam. Quæ omnia sic studiosè involvit: ut non
ausit

ausit expressè negare Carnem Christi adorandam: & tamen id ex absurdis colligat. Quare hoc argumentum stimulos acutos reliquit procul dubio in Sadeelis animo.

Ego verò sic ordine respondeo ad propositas Sadeelis responsiones.

1. Qui totam Christi personam adorat, is includit, non ut Sadeel, excludit humanam naturam.

2. Homonymia est in voce secundum, quam sæpè antea notavimus. Et Eleuthus est consecutionis. Non enim sequitur, Humana Christi natura adoratur: Ergò humana natura est Deus. Sicut nec illud: Caro Christi vivificat: Ergò caro est Deus: Error est ex confusione r^æ essentialis & personalis.

3. Veterum doctorum & verba & mentes pervertit & contorquet Sadeel, ne locum dare cogatur veritati: quod patet cuiusvis testimonia patrum accuratè inspicienti: Athanasius oratione 5. contra Arianos: Quomodo corpus Domini non esset adorabile? Chrysost: Ebr. Christum secundum carnem iussit Pater à cunctis angelis adorari. Theod. dial. 2. Corpus Dominicum divina glorificatum gloria, & cælestibus potestatibus adoratur. Infinita alia: quæ dum sic præfactè Sadeel pervertere conatur, studiis veritatis ei tribuere nos minimè possumus.

4. Caro Christi adorat Deum Iohan. 4. minor scilicet eo et inferior: & adoratur ab angelis & hominibus, juxta scripturæ & piæ antiquitatis

testimonia. Philip. 2. Apocal. 4. & 5. Agnue adoratur, qui occisus est. Augustinus Psal. 89. Nemo carnem illam (Christi) manducat, nisi prius adoraverit. Damasc. lib. 3. cap. 8. Non creature venerationem præbemus: non enim ut nudam carnem adoramus, sed unitam deitati, in unam hypostasin λόγος duabus reducta naturis.

5. Ex adoratione quomodo omnipresentia colligatur: ita demonstro. Adoratio præsupponit fidem seu fiduciam in id, quod adoratur. Quomodo enim invocabunt, in quem non credidère? Rom. 10. Fiducia verò illa respicit in exauditionem & auxilium. Frustra enim confidis, nisi ei qui possit & adesse, & exaudire & ferre opem. Omnia itaq; hæc in adoratione intelliguntur: quod Sadeel non negat. At enim ipse, idè Deum adorari, quia sui omnipotens, bonus, justus, &c. In quam sententiam Basilius, Nazianzenus & Cyrillus elegantem quasi funiculum solent ita connectere: sicut baptizamur ita credimus: & sicut credimus, ita adoramus & invocamus. Baptismus autem certè carnem Christi includit: quia in mortem Christi baptizamur: & sanguine Christi abluimur. Fides ergò & invocatio diriguntur ad ipsam etiam Iesu Christi humanam naturam: quam proinde presentem nobis esse oportet, ut tum exaudire invocantes, tum auxiliari possit adversa patientibus, juxta illud Psalmi 91. Tecum sum in tribulatione, eruum &c. Quod

Quod attexit Sadeel de æternitate atque immeritate: *suprà responsam fuit: non sequi: P. 193.* Caro est vivifica: Ergò & aterna. Et addita ratio est, cur non sequatur. Hoc sanè argumentum de humana naturæ Christi adoratione, sic puto perspicuum, firmum & solidum esse: ut si accurata & iusta tractatione proponatur ex scriptura, & Patrum testimonijs, casum esse oporteat, qui non videat proterviam diaboli malitiam in hoc Christianæ fidei articulo impugnano. Sed satis.

Objectio decima. Solis cursus inhibitus.

Argumentum hoc neque verâ formâ, à Sadeele est propositum: neque ad id probandum directum, quod Sadeel attexit. Calumnia illa est toties iterata, de corpore circumscripto & incircumscripto simul. De quo quid liber Concordiæ statuatur, *suprà est expressis verbis recitatum.* Responsione itaq; nulla hic erat opus. Sed tamen nos argumentum informabimus, & quid inde concludatur, ostendemus.

Vociferantur nonnulli, & in his Sadeel, everti naturam corporis, si corpus Christi statuatur præfens in pluribus, quàm uno, locis.

Contrà nos offerimus exempla miraculorum, in quibus multa fiant contra naturam.

absque tamen creaturarum everfione vel abolitione: ut in igne non urente: in ferro natante, &c. Inter alia allegatur etiam exemplum de sole immobiliter stante. Ioban. 10. Sol enim ex natura sua, inde à prima creatione est semper mobilis. Stat igitur sol contra naturam. Nec tamen sol esse desinit. In hunc finem ejusmodi exempla afferuntur, non, ut Sadeel nugatur, ad probandam immediatè omnipræsentiàm corporis Christi, vel ejus circumscriptionem & incircumscriptionem: Sed ut ostendatur, DEVM non esse alligatum cõmuni bus naturæ legibus, quasi non possit præter & ultra, imò contra naturam facere, quæcumq; velit. Quo pertinet Augustini illud de agone Christiano cap. 24. Nec nos moveat, quòd clausis ostijs subito cum apparuisse discipulis, scriptum est, ut propterea negemus, illud fuisse corpus humanum, quia contra naturam hujus corporis videmus illud per clausa ostia intrare. Omnia enim possibilia sunt Deo. Nam & ambulare super aquas contra naturam hujus corporis esse manifestum est, & tamen non solum ipse Dominus ante passionem ambulavit, sed etiam Petrum ambulare fecit. Ita ergò post resurrectionem suam de corpore suo fecit, quod voluit. Idem Epistola 146. Valet diuina potentia de ista visibili atque tractabili natura corporum, quibusdam manentibus, auferre, quas voluerit qualitates. Item: qui ista non credunt.

credunt, nimium de divina potestate diffi-
dunt &c.

Objectio undecima.

Discrimen inhabitationis λόγος in car- P. 195.
ne, & in sanctis.

Sadeel valde languide respondet: ac vide-
tur nolle respondere accuratius: sed nec potest.
Nervum enim habet hoc argumentum.

Ergo ego sic propono: Quæ differunt se-
cundum plus & minus: ea non differunt
toto genere. Inhabitatio λόγος in carne &
sanctis differunt secundum plus & minus:
juxta Sadeelis sententiam. Ergo &c.

Assumptum patet ex his sadeelis verbis
pag. 196. Sancti suo modo sunt κοινωοι δι-
vinae naturæ. Et suprâ sæpè: Dona in car-
nem Christi collata excellunt omnia san-
ctorum & angelorum dona. Non igitur
differunt toto genere, sed certis tantum gradi-
bus; tanquam majus & minus.

Quod ait Sadeel: Naturam humanam
non simpliciter sustentari à Verbo in unio- P. 196.
ne personæ: Repetitio principij est. Quid enim
est sustentari in unione personæ? Num:
participem esse finitorum donorum? nec
tamen capace[m] esse essentia τοῦ λόγος, quia
infinita est? Profectò si sustentatio est disse-
rentia

ventia specifica unionis : omnes creature sunt unite DEO. In Deo enim vivimus, movemur & sumus. Act. 17. Quid verò sit unio personalis : quia forma n̄ ejus veram & internam in hac imbecillitate perspicere non possumus : ex consequentibus & effectis colligenda est. Iam verò secundum Sadeelem effecta λόγῳ in carne CHRISTI & sanctis differunt secundum majus & minus. Ergò & ipsa unio. Ergò & suo modo & gradu sancti πᾶς λόγῳ sunt uniti personaliter. Absurdum : ἀδύνατον.

Obiectio duodecima. Christus est iudex.

P. 196. Respondet Sadeel : Christus est iudex, non quatenus homo.

Respondeo ego : *Vt verbis Christi Ioh. 5. Dedit ei iudicium, ὅτι, quia, vel, ut nonnulli vertunt, quatenus est filius hominis. Si Sadeel intelligat, non tantum, quatenus homo est, sed etiam quatenus Deus : confirmat & id nostram sententiam. Nam si humanitas includitur, non excluditur.*

2. Denudò ludit in voce secundum, ut supra sepius.

3. Marc. 13. Christus nescit diem novissimum.

Respondeo. In statu exinanitionis.

P. 197. 4. Profecit sapientia.

Respon-

Respondeo Habituali sive inherente:
Vel, manifestavit magis magisq; sapientiam di-
vinam personali: er sibi inhabitantem.

5. De Agnoëtis attingit: sed insufficienter
 & subdole. Duplices enim fuere isti. Illi filium
 Dei quædam ignorare: Hi Christum secun-
 dum carnem seu assumptam naturam non
 omnia scire in statu gloriæ dicebant. Vide Ni-
 cephorum lib. 18, cap. 20.

Sadeel: Hoc connexum, inquit, Est
 omniscius, ergò omnipræsens, valet in
 eo, qui est omniscius per se, ac proinde in-
 finitus.

Respondeo. *Ecquis ergò, mi Sadeel, un-*
quam vel est, vel fuit, vel erit omniscius per ac-
cidens? Sic enim tu illa opponis, per se, & per
accidens. Nos rectius ita loquimur: Christus,
quæ homo, est omniscius: non per se, id est, non
ex essentiali aliqua humana facultate aut pro-
prietate: sed personaliter, id est, vi & benefi-
cio unionis personalis, vide quæ supra disputa-
ta sunt de discrimine per se & non à dō. pag.
 37. apud Sadeelem.

At Sadeel: Infinitas neq; dari potest,
 nec accipi.

Respondeo. Ad illud ego subsumo. Omni-
 scientia data est à λόγῳ, accepta à natura hu-
 mana. Ergò non est infinita. At ex omniscientia
 probatur spiritus sanctus esse Deus. Huc abri-
 pui tandem homines studium illud in Theologi-
 cis sophisticandi.

Cura

Cum scientia sit animi, inquit, quid facit ad omnipræsentiam corporis.

Respondeo. Cum infinita illa omniscientia non aboleatur anima, quæ finita est: etiam corpus non evertitur omnipræsentia, ut vult Sadeel.

Objectio decimatertia. Samosatenus. Nestorius.

P. 197. Excusat se de hæresi Samosateni: sed ita,
198. ut pijs non satisficiat, Negat enim nihilominus naturas communicabiles: & manifestius etiam supra negavit pag. 157.

Quod addit de confusione naturarum: calumnia est. Non enim illam vocemus vel agnoscimus: sed talem tradimus tum naturarum tum proprietatum communicationem, quæ fiat sine omni confusione vel transfusione, ut sæpè dictum est. Porro Samosateni hæc erat hæresis, quòd docebat τὰς δύο φύσας ταύτας ταῦτις εἶναι ἀκοινωνήτας πρὸς ἑαυτάς, naturas esse omninò incommunicabiles inter se: ut refert Theodorus Presbyter & Suidas. Non autem negabat expressè, Christum esse Διὰν Ἰσθωπον, quemadmodum fingit Sadeel. Concedebat enim duas in Christo naturas, sed κοινωνίαν earum negabat: quod ipsum facit Sadeel cum suis.

De Nestorio frigide respondet. Quæro enim ex Sadeele: annon solvit Christum: quæ naturas

naturas unitas discerpit? ut λόγος sit incarnatus in cælis: in terris sit λόγος & extra suam carnem, & sine ea? Quare amplius: Maria genuit Deum? Imò. Atqui si non est realis naturarum communicatio: Deus gigni ex Maria non potuit. Sed Sadeeli verbalis est illa communicatio: ut verba quidem concedat: rem verò ipsam acriter neget cum Nestorio. Negabat idem Nestorius carnem Christi vivificantem: quod ipsum facit & Sadeel. Vide de Nestorio Cyrillum: qui graviter ipsum refutavit: & Concilium Ephesinum. &c.

Transitionem facit Sadeel P. 199.

ad dictorum scripturæ explicationem. Præmittit autem quedam theoremata, quæ notanda sunt.

1. Quædam dicuntur de Christo, quæ secundum divinam ejus naturam tantum intelligenda sunt. Concedo.

2. Quædam dicuntur de Christo, quæ secundum humanam ejus naturam tantum intelligenda sunt. *Assentior.* P. 200.

3. Quædam dicuntur de Christo, quæ secundum ejus personam tantum intelligenda sunt, hoc est: quæ privatim & propriè non pertinent ad alteram ex naturis.

Hic hæret aqua. Hoc enim theorema & nego & pernego. Insidiæ verò Sadeelis aperienda sunt.

sunt. Quod ait: privatim iduōs & proprie non pertinent ad alteram ex naturis: videri potest, sic intelligendum, quasi extra unionem, ubi privatim natura qualibet consideratur, non sunt ad alteram naturam referenda &c. At longè est aliud, quod querit Sadeel: Nempè esse seu dici nonnulla de Christo, quæ non possint naturæ vel utriq; vel alterutri tribui, sed soli personæ. Id quod sole hoc meridiano erit clarius ex sequentibus disputationibus.

Hic errori, sanè periculossimo, contradicendum est. Nam 1. sū Christi persona est diuina natura τῷ λόγῳ, & humana assumpta natura unitæ. Quare: Quicquid de persona Christi dicitur: aut dicitur de natura alterutra: aut de utraque simul. Hic nihil est tertium. Non enim Christus est tertium aliquid, quod nec diuina; nec humana natura sit: non est unius compositæ naturæ vel substantiæ, ut ait Damascenus lib. 3. & 19: sed due perfectæ et integræ naturæ unus sunt Christus. Et rectè monet Cyrillus: Cum quippiam de Christo enuntiat, diligenter attendendum est & distinguendum: utrum de utraq; illius natura, an verò de altera tantum, & de qua accipiendum sit. Atq; sic theoremate Sadeelis tertio expugnato: profectò non habet Sadeel in posterum, quod respondeat: sicut progressus demonstrabit.

4. Quædam dicuntur de Christo Deo, quæ secundum ejus humanam naturam P. 201. intelligenda sunt.

5. Quædam dicuntur de Christo Homine, quæ secundum ejus divinam naturam intelligenda sunt.

Hæc duo theorematum, si candidè, & sine sophistica, adhibentur: sicut & duo priora, admittit. Addo autem hoc Leonis ex epistola 81. dictum: Non interest, ex qua Christus substantia nominetur, cum idem sit & totus hominis filius, propter carnem: & totus Dei filius, propter unam cum Patre deitatem.

Breviter: Theorema 1, 2, 4, & 5: ad communicationem idiomatum pertinent, in primo genere. Tertium autem pertinet partim ad secundum, partim ad tertium genus communicationis. Quod cum Sadeel non observet, fieri non potest, quin error consequatur. Christus enim mediator est, rex, sacerdos &c. juxta utramque naturam. Item: Christus in statu gloria, ad dextram Patris, divina omnipotentia gubernat mundum & Ecclesiam, juxta utramque naturam: sicut ex sequentibus fiet manifestum.

Quæ Sadeel hic addit: de toto Christo, & toto Christi: de his satis supra dictum est.

Explicat enim voces abstractum, concretum: nimis tenuiter. Nam utramque vocem refert ad naturas: Abstractum quidem, ut & absolute: Concretum verò ut relate.

seu quatenus unite illæ significantur. Duplex autem potissimum illarum usus est: Scholasticus et Etymologicus seu Grammaticus. Apud Scholasticos regula hæc est: Abstracta vocabula supponunt pro naturis: Concreta pro persona. Grammaticè abstracta dicuntur, quando natura abstractè consideratur: id quod fit multipliciter. Qua de re vide D. Chemnitium de duabus naturis in Corisfo, pag. 10. 11. 12. &c.

P. 202. LOCUS I. De sessione ad dexteram

DE I: ex Psalmo 110. Ephes. 1.

1. Petri 3. &c.

Negat Sadeel consecutionem: quia procedat argumentatio à persona ad humanam naturam: quòd non sit universale.

Respondeo ego: sessio Christi ad dextrâ Patris, convenit ipsius persone: vel juxta solam divinam: vel juxta solam humanam: vel juxta utramq; naturam simul. Atq; juxta divinam non competit. λόγος enim est ipsa dextra Dei: nec opus habet in tempore ad eam exaltari. Neque negat id Sadeel. Ergò competit Christo juxta naturam humanam. Atq; hic repeto axioma de datis in tempore.

P. 203. Quomodo veteres interpretati sint sessionem ad dextram: alibi fuse explicatur. In progressu testimonia quedam patrum delibabimus.

Sadeel in explicatione hujus articuli iriæ fuit capita: quæ videamus,

z. Ait

1. *Sit, sessionem à dextris Dei significare æqualem gloriam & imperium cum Deo. Quod bene noletur: alij namq; illud totum denegant.* P. 203.
2. *Sessionem tribui personæ: non alterutri naturæ.* P. 204.
3. *Sessionem à dextris Dei definiri non alibi, quàm in cœlo.*
4. *Filium accipere à Patre, ut sedeat à dextris: non humanam naturam à λόγῳ.*
5. *Christum sedentem à dextris Patris fungi officio mediatoris.* P. 205.
6. *Summam gloriam: qualis est victoria de hostibus: ad DEVM referendam.*

Respondeo. *Caput 1. accepto, & urgeo: atq; sic urgeo, ut dicam, caput tertium everti per hoc primum. An enim Dei gloria tantum in cælis est? Annon imperium, omnipotentia & gloria DEI ubique conspicitur? Psal. 103. & 104. &c.*

2. *Persona Christi quidnam est? Annon divina τὸ λόγῳ, & humana natura unitæ? Sessio autem à dextris Christi est. An quatenus λόγῳ est? Negat ipse Sadeel. Ergo quatenus homo est, seu secundum humanam naturam, sed & hoc negat Sadeel. Videat ergo, num ipse ex persona faciat tertium aliquod, quod nec divina τὸ λόγῳ, nec humana natura sit. At reuocet sibi in mentem, quæ aliquan-*

dō ipse dixit de melicrato. Cyrillus lib. 3. Theſ. cap. 1. cui humilitas congruit, hic exaltari quoque dicitur. Humanā verò natura res humilis est. Ipsa ergò exaltari quoque dicitur. Athanasius oratione 4. contra Ariā. Quando scriptura loquitur de glorificatione Christi, de carne loquitur, quæ percepit gloriam.

3. Tertium caput per primum eversum est: si quidam cœli voce certum locum intelligi velit. Primasius in cap. 1. Ebra. Cum dicit in excelsis, ostendit illum hominem super omnem creaturam angelicam & humanam exaltatum esse. Bucerus: Nihil, inquit, de eo firmum affirmari potest: An Christus corpore suo circumscriptus sit loco aliquo cœli, sicut Augustinus & aliqui alij patres scribunt. Certo enim verbo Dei niti nostra omnia oportet &c. Quid autem illud est? Sublimior cœlis factus: item: ὑπὲρ ἄνω τῶν ἑξουσιῶν &c.

4. Quod hic negat Sadeel: alij prolixè concedunt. Danæus sanè dicit expressè: Humanam naturam Christi sedere à dextris DEI. Quæro autem Sadeel: An à accessio quadam facta est τῷ λόγῳ & mutatio, cum inciperet sedere à dextris Patris? In tempore enim id datum est, ut ipse notas, pag. 159. Et vide quomodo tibi constes: qui paulò antè scripseris: pag. 156. Vt credamus humanam naturam in cœlo collocatam, ibi summa gloria perfrui.

At inquis : Christus à Patre accipit sessionem : non humana natura à λόγῳ. P. 204.

205.
 Respondeo. Ex perpetua scripturæ consuetudine : quæ propter essentiæ divinæ unitatem eandem sæpè actionem diversis solet personis assignare. Ut : Pater excitavit filiū à mortuis. Filius seipsum excitavit à mortuis. Nulla hic pugnantia : propter essentiæ divinæ simplicissimam unitatem. Atque est unio personalis, ut supra in ejus definitione diximus, opus totius S. S. Trinitatis : ubi Pater & Spiritus sanctus non excluduntur : majestate scilicet, non susceptione, ut ait Augustinus. Ait enim Christus : Pater in me est : & ego in Patre. Iohan. 14. Omnia quæcunque habet Pater, meæ sunt. Iohan. 16. Omnia, quæcunq; facit Pater, eadem & filius facit. Iohan. 5. Ego & Pater unum sumus : Iohan. 10. Quò pertinet & illud Coloss. 2. In ipso habitat tota plenitudo divinitatis corporaliter. Demus autem Sadeeli hoc : Christum à Patre accipere sessionem à dextris. Quæro enim, Accipitne ut DEVS ? aut, ut homo ? id est, an secundum divinam naturam, an humanam ? Non secundum divinam : quæ est ipsa dextra Dei ab æterno. Ergò secundum humanam naturam : id quod negat Sadeel : sed negat contra scripturam : contra piam antiquitatem : imò & contra suos ipsius gregales : dixerim etiam, contra conscientiam. Leo Romanus Epistola 21. Quæ filius Dei in forma
 Q 3 servi

servi à Patre accepit : eadem in forma DEI etiam ipse donavit. Theodoretus in Psalm: 21. Pater non tanquã Deo dicit : Sede à dextris meis : Thronus enim ejus æternus est, Ut homo ergò hujus honoris est particeps.

5. Officium mediatoris : an etiam ad humanam naturam pertinet ? Profectò. Ergò & sessio ad dextram Dei. Nisi fortè blasphemes Sadeel : mediatoris officium ad neutram naturam, sed ad personam, qua nec divina nec humana natura, vel utraq; sit, referenda esse. Idem, dico de rege, sacerdote, capite, cui certè aliquid congruat necesse est cum suis membris.

6. Concedo divinam gloriam ad Deum referendam, tanquam originem & fontem, At non inde sequitur denegandam humanam naturam in Christo. Nam & ipsa sessio (ut & vivificatio, & alia) pendet à Deo sic, ut nisi Christus verus esset Deus, nunquam sedere posset à dextris Dei.

P. 205. Colligit ex his Sadeel : personam, non naturam humanam, sedere ad dextram Dei : alioqui fecuturum : Carnem esse Deum.

Respondeo, Estne igitur, ô Sadeel, exclusã humanitas Christi à sessione ad Dei dextram? Sed es mirabilis. Paulò inferiùs ais : Christum exaltatum propter humanitatem : quam hic non vis, intromittere in thronum Dei. Sed sic ego arguo.

Sedere

Sedere ad dextram Dei : est æquale cum Deo habere imperium & gloriam. Humana Christi natura sedet ad dextram Dei. Ergò &c. *Propositio Sadeelis est. Assumptio est ipsorum etiam Sadeelis ομοιότητος.*

De voce secundum rursus litem movet P. 106. Sadeel : quòd notet essentialem proprietatem. At novit sadeel, hoc sensu hoc non accipi ab Orthodoxis. Sophistam igitur agit. Ad evitandam illam ambiguitatem sic informo : Humana natura Christi : seu : Christus, quatenus homo : si ve ratione humanæ naturæ. *Quæro autem : Christo in tempore data est omnis potestas : secundum quam naturam ? Respondeo. Secundum humanam. Vident hic omnes, vocem secundum non accipi de essentiali proprietate : sed designare respectum naturæ alterutrinus in Christo. Verùm his hominibus volupe est sectari amphibologias, ut vitent veritatis robur. Et si his terminis utamur : Humana natura Christi, Caro Christi : &c. statim conqueruntur magna vociferatione de abstractis. Quid ergò ? An sanum vocabulorum usum propter illos clamores abjicimus ? Quinimò fruemur ea libertate, ut cum scriptura & sanctis patribus loquamur, in vitis vel ipsis inferorum portis. Non nego in primo genere communicationis idiomatum vocem secundum accipi pro essentiali proprietate denotanda : ut : Christus est semen Abrahæ : κατὰ σάρκα, secundum carnem : Christus*

mortuus est σαρκί, in carne, vel, secundum carnem. Sed in tertio genere communicationis sic Patres ex scriptura αναλογίαι usurpant, ut obiectum notet certum, & certam naturam in Christo designet; item, ut causam indicet: sicut supra illud annotavimus.

P. 207. Dicitur Petri Act. 2. Fecit eum Dominum &c. interpretatur Sadeel de persona; non de humana natura. Alioqui sequeretur, inquit, Christum esse tantum secundum humanam naturam Dominum.

Respondeo. Neq. vera est Sadeelis interpretatio: neq. id sequitur, quod vult. Christus quā Deus, est Dominus ab eterno: quā homo, factus est Dominus in tempore. Bene difficiat Sadeel, quomodo ab Arianismi suspitione se purgare velit: quando talem nobis obtrudere vult deitatem τὸ λόγῳ, quæ sit in tempore multis aucta dotibus, honoribus, potentia. Leo Rom. Epistola 22. Huic (deitati) si addita potestas, si illustrata dignitas, si exaltata sublimitas: minor erat provehente. Epiphanius lib. 2. Tom. 2. contra Arriamanitas: Dominum & Christum Deus fecit, id quod ex Maria conceptum, & Deitati unitum est.

Tandem seipsum colligens Sadeel, concedit Humanam naturam esse participem sessionis: sed ait: suo modo: & quatenus humanæ naturæ conditio ferre potest.

Respon-

Respondeo. Quid est sibi ipsi contradicere, si hoc non est? Suprà negavit naturam humanam Christi sedere ad dextram Dei. Hic ait: naturam humanam participem esse sessionis. Estne igitur etiam particeps maiestatis, gloriæ, imperij? Hoc iterum negat summis viribus: ut & hactenus audivimus, & sæpius etiam postea audiemus.

Hoc verò accurate notetur: Duplicem P. 208. nobis describit sessionem à dextris D E I.

Primam: quæ λόγῳ competat, quæ sit patefactio summa summæ gloriæ. At illa profecto patefactio multò erit illustrior in extremo die. 1. Pet. 4. ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ. Eousque igitur plenaria sessio ad dextram differenda? Et si ex patefactione astimanda est illa sessio: admittet majus & minus: quia non semper æquè conspicitur illustris. Annon verò ὁ λόγος ab æterno sedit ad dextram Patris: imò est dextra Dei? Denique suprà sessionem illam descripsit Sadeel non patefactione: sed æquali imperio & gloria cum Deo.

Alteram: quæ humanæ naturæ competat, quæ sit summa illius illustratio tum beatitudinis, tum imperij, in res omnes creatas. Ast neque hic suprà à Sadeele descripta fuit sessio illa. Et tamen, si per sessionem datum est Christo, quæ homo est seu, secundum humanam naturam, imperiū in res omnes creatas: Quæ:

Q 5 estne

estne imperiū illud finitum, an infinitum? Nam nulla certē finita potestas mundum gubernare potest. Infinitum ergo si est imperium: & tribuitur humanæ naturæ Christi: nec tamen illa destruitur: Nec igitur destruetur omnipresētia, licet infinita &c. Veteres humanam Christi naturam sæpè dicunt: $\sigma\acute{\alpha}\nu\theta\rho\omicron\nu\mu\ \tau\tilde{\epsilon}\varsigma\ \delta\epsilon\tilde{\iota}\tilde{\varsigma}$.

Ait Sadeel: Quam (gloriam) ad tempus non exeruit (ὁ λόγος).

Respondeo. Pater meus operatur: Et Ego operor, ait Christus Iohannis 5. Operari: & non exerere: an Sadeeli non sunt contraria? Suprà pag. 108. negarat $\kappa\tau\tilde{\epsilon}\rho\ \iota\psi\ \&\ \chi\tilde{\iota}\sigma\iota\psi$ in Deo differre. Quæ hominis constantia?

Simile quod affert: de lucerna: accepto, Lux lucet ex lucerna, & per eam clarissime & latissime: Sic in carne sua & per eam lucet ὁ λόγος, ita ut non sit extra eam, & ut ab ea & per eam nunc sit nobis lux illa splendidissima: quia in carne seu corpore Christi, tanquā templo, habitat, & (ut ad similitudinem alludamus) veluti in lucerna splendet & lucet, $\omega\tilde{\alpha}\rho\ \pi\lambda\acute{\epsilon}\rho\omega\mu\alpha\ \tau\tilde{\iota}\varsigma\ \delta\epsilon\tilde{\iota}\tilde{\varsigma}\ \tau\tilde{\alpha}\tau\tilde{\omicron}\varsigma,\ \eta\tilde{\omega}\tilde{\lambda}\ \tilde{\alpha}\ \pi\acute{\alpha}\nu\tau\omega\sigma\mu\alpha\ \tau\tilde{\iota}\varsigma\ \delta\acute{\omicron}\xi\mu\varsigma$. Coloss. 2. Hebr. 1.

P. 209.

Redarguit argumentum de dextra Dei.

Respondeo. Ut sophismata Sadeelis evanescant: sic formo syllogismum. Sedere ad dextram Dei: est habere imperium omnium creaturarum, & ubique præsentem regnare. Psal. 110. 1. Corin. 15. Atque Christus,

Christus, quâ homo, sedet ad dextram Dei. Ergò Christus quâ homo, habet imperium omnium creaturarum, & ubique præsens regnat. Propositio est firmissima ex scriptura: quam Sadeel ipse suprâ approbavit in definitione sessionis. Assumptio uè certissima est. Quid ergò nunc cavillaris, acutè Sadeel.

Incommoda quæ recenset, suprâ etiam fulvè proposita & refutata. Repetit illud: in cœlo, de quo suprâ. Oppono ego: ὑπὲρ ἅνω τῶν ἑσχατῶν. Sublimior cœlis factus &c.

Concedit: imperium Christi hominis esse ubique. Sed negat sequi: Corpus, P. 210. cuius est illud imperium, esse ubique. Illustrat simili à rege: cuius potentia sit latè diffusa, ipso in uno loco præsentè.

Respondeo. Regnum meum non est de hoc mundo, ait Christus, Ioh 18. Deinde: An Christus, ut rex Hispaniæ, vel alius quidam, regnat per Vicarios? Valet nè hoc simile etiam de ipso Deo? Item: Num regnat Christus sic potenter, ut locorum etiam διαστήματα possit imperare, ne suam intervertant præsentiam à creaturis? De modo & qualitate regni quid iudicandum? An ab Ecclesia: quæ regnum Christi est: & à sacramentis abest? ut per vicarium Papam administrari, gubernari & protegi sit opus? Sed ait ipse, cui securus credo, quicquid contrà Sadeel argumentetur: ipse Ego, inquit, sum in medio ipsorum. Vobiscum sum, &c. Matth. 18. 28. Eph. 14. Apoc. 1. &c.

Quaritur

Querit: An humana Christi natura
 P. 211. sedeat ad dextram Dei ex unione: an, ex
 glorificatione.

Respondeo, *Loquimur cum scriptura*:
 Christum post resurrectionem ascendisse ad cae-
 los, & sedisse ad dexteram Patris.

At infert Sadeel: Ergò omnipræsentia
 Christi non pendet ab unione: sed à glo-
 rificatione.

Respondeo. Imò & ipsa sessio pendet ex
 unione. Nisi enim personaliter unita τῷ λόγῳ
 fuisset caro: per venire ad hunc ipsius Dei thro-
 num nunquam potuisset. Deinde: quia filius
 Dei est ipsa dextera Dei: Et ille assumpsit car-
 nem in sua persona unionem: non video, quo-
 modo possit improbari id, quod quidam dicunt,
 in ipso unionis momento carnē Christi ad dex-
 teram Dei evectam esse. Gregorius Nyssenus:
 Dextera Dei omnium creatrix, per quam omnia
 facta sunt, ipsa hominum unitum per unio-
 nem evexit ad propriam celsitudinem. Et si
 enim in statu humilitatis Christus, quā homo,
 non semper exeruit suam potentiam: inde ta-
 men minimè consequitur, quòd omninò non ha-
 buerit. Plenarius enim usus demum cœpit ab
 exaltatione. Illud autem Apostoli profectò ve-
 rum est inde ab ipsa conceptione Christi. In ipso
 habitat πᾶν πλήρωμα τῆς θεότητος & σωμα-
 τικῆς. Coloss. 2.

Quod

Quod negat Sadeel, Christum glorifica-
rum ante resurrectionem. Videat, quomodo
conciliet cum 17. cap. Matth. ubi glorificatio
in monte describitur: de qua sic Petrus 2. Epi-
stola 1. vidimus gloriam ipsius, inquit, &c. quan-
do cum eo eramus in monte sancto, vide supra.

Arguit: Si fessio ad dextram refertur
ad unionem: Ergò non ad glorificationem:
& vicissim.

Respondeo. ἀνακολλησις. Fundamen-
tum est unio: ex qua ipsa etiam dependet glori-
ficatio: qua nihil est aliud, (post resurrectio-
nem) quam illustris quedam in divinam glori-
am & potestatem, & quasi solennis inaugura-
tio, elenchus est oppositorum. Non enim con-
traria sunt unio & glorificatio, ut falsò statuit
Sadeel. Sed sunt ὑπάρχουσα & subordinata.
Pertinet huc de rege minorenni similitudo: qui
prescripto ætatis tempore regno inauguratur
&c.

Locus secundus. Omnia
data sunt filio.

Scater Sadeelis responsio, hoc loco, magno P. 212.
Sophisticationum cumulo: ideoq; diligentius,
attamen paucis, examinanda omnia fuerint.

1. Dicit: Concludi à persona ad natu-
ram: quod fieri non debeat.

Respondeo. Data est in tempore Christo
omnipotentia: non juxta divinam naturam
(ea

(ea enim est ipsa omnipotentia) ergo juxta humanam. Habet hic Sadeel rationem, cur à persona ad naturam humanam argumentemur. Sed & supra ille Sadeelis error refutatus fuit plenius. Athanasius oratione 4. contra Arrianos: & de suscepta humanitate contra Apollinarem: Quaecunq; scriptura dicit accepisse filium, siue quòd glorificatus sit filius, ratione humanitatis illius, non deitatis, loquitur &c.

2. Malè concluditur ab imperio ad præsentiam corporis.

Respondeo. Conclusio orthodoxa hæc est. Qui est omnipotens: is profectò potest esse præsens ubi vult. Atqui Christus, etiam quâ homo, est omnipotens. Ergò Christus, etiam quâ homo, profectò potest esse præsens, ubi vult: Puta, in Ecclesia, in sacramentorum administratione, in medio inimicorum &c. Quid hic carpis Sadeel? De voluntate enim constat Matth. 18. 26. 28. &c. Et oppositum fuit hoc argumentum blasphemæ isti voci: Si Deus omnes nervos suæ omnipotentia intendat, non potest efficere, ut unum corpus simul sit in pluribus locis. Horrendum.

Ait: Christus è Cælo venturus est: Ergò corpus non est ubique.

Respondeo. Probetur consecutio, Deus in cælo apparet. Ergò non est ubique. Deinde, quis cælorum naturam edocuit Sadeelem? Deniq; modi præsentia distinguendi sunt. Aliter

Christus

Christus in cælo, aliter in cæna: aliter in Ecclesia &c.

Ex donis Spiritus S. non intelligitur omnipræsentia corporis.

Respondeo, Sed hoc tamen inde colligitur: Corpus CHRISTI non destrui infinitis donis.

Christus $\Delta\epsilon\acute{\alpha}\nu\theta\epsilon\omega\pi\text{Ω}$ accipit summum jus.

Respondeo. Iuxta quam naturam accepit? Certè juxta humanam.

Suo modo: inquit Sadeel: etiam humana natura est particeps imperij & gloriæ, quatenus ejus conditio fert.

Respondeo. Modum illum relinquo Deo. & simpliciter dico ex scriptura indubitata fundamentis, etiam humanam naturam illam $\omega\alpha\eta\epsilon\alpha\tau\ \omicron\gamma\iota\alpha\upsilon$ ut Greci ex Matth. 28. cap. vocant, habere.

Nota calumniam: Qui intelligunt humanam naturam per se duntaxat.

Respondeo. Intelligitur à nobis humana natura non per se, sed in & propter unionem, id est, non natura humana duntaxat, sed persona, Christus. $\Delta\epsilon\acute{\alpha}\nu\theta\epsilon\omega\pi\text{Ω}$, juxta humanam naturam.

Arguit ex Esa: 45. Phil. 2. judicium esse Dei.

Respondeo. Quid verò hinc concluditur? Ergò non Christi hominis, seu quatenus Filius hominis est? Falsum ergò (quod absit) dixerit Christus

P. 214. *Christus Iohan. 5. Idem respondeo ad locum Heb. 1. Hoc concludendi genus est de Christo sacratissimum. Deus vivificat: Ergò non caro Christi. Deus mundat à peccatis: Ergò non Christus, quâ homo est. Apage istas φλωεΐας.*

Rursus calumnia: per se de natura humana.

Respondeo. Nos expressè affirmamus pertinere ad Christum θεῶν υἱὸν: sed ita, ut non excludatur, verùm includatur humana natura.

Arguit: Si locus: Data est mihi omnis potestas &c. intelligatur de humana natura; sequitur Patrem incarnatum. Esse enim relationem patris ad filium.

Respondeo. Data est omnis potestas à patre Christo: qua homo est. Et Deus enim habuit, (imò est ab aeterno) omnem potestatem. Demonstretur hinc sequi, quòd Pater incarnatus sit. Forsan & hoc Sadeeli sequetur: Si Spiritus sanctus habitat in carne: Ergò S. sanctus erit incarnatus. Sed respondet eleganter et vere Augustinus Sermone 4. de tempore, Suscepit filius carnem in proprietate personæ, sed tamen & Pater & S. sanctus non defuit majestate. Cum ergò una sit deitas, implevit quidem carnem Christi & Spiritus sanctus, sed majestate, non susceptione. Dicit enim: Non sum solus, sed Pater mecum est. Item: Iesus plenus spiritu, Hactenus Augustinus. Repete etiam hic supra allatum testimonium Theodoretii & Leonis.

Si Pater communicat humanæ naturæ divinas proprietates. Ergo Pater personaliter assumpsit humanam naturam.

Respondeo. Idem est cum proximo. Respondet autem hic Epiphanius lib. 2. Tom. 2. contra Ariamanitas, Pater dat filio: & Filius qui non minor est Patre, accipit, juxta duos maxime modos &c. ut primò una deitas Trinitatis indicetur. Deinde quod incarnatio cum deitate assumat donatam ipsi à patre et filio dignitatis donationem, & potestatem, & perfectiorem, & ad unam spiritualem deitatis cognitionem. Et Cyrillus 6. Dialog. Quod est à patre, hoc omnino opus est filij. Idem lib. 4. Theol. c. 12. Tota Trinitas vitam filio, ut homini præstat.

Negat: Humanam Christi naturam re- P. 215.
suscitare posse mortuos: quia, inquit, ipsa à Dei virtute excitata est.

Respondeo. Impietas; Ego sum resurrexio & vita, ait Christus. Epiphanius. libr. 3. Tom. 2. contra Dimaritas: Ipsum verò corpus naturam habens mortalem, supra suam naturam surrexit, propter verbum in ipso. Hippolytus apud Theodoretum dial. 3. Etiam mortuum existens corpus Domini magnam in se habet ζωὴν δαῶν, &c. Et cur caro Christi vivifica est.

Arguit: Si carni ea tribuuntur: Ergo non λόγος.

R Respon-

Respondeo. *Ἰμὸ λόγῳ* seu Christo, secundum carnem, ὄτι, quia, seu, quatenus filius hominis est. Carni enim nihil unquam tribui potest, quin idem Christo tribuatur: cuius ad personam unionem Caro erecta est, & in ea subsistit. Quod semel monuisse satis esset, nisi tam frequenter calumniaretur Sadeel de natura humana absolute, per se, duntaxat &c.

P. 216. De loco Philip. 2. De forma Dei: & forma servi. Per *μορφῶν* intelligit essentiam. Ait Paulum agere non de natura humana, sed de persona; idq; multis incommodis conatur probare.

Respondeo. Intelligimus hoc dictum de Christo: sicuti & Pauli verba & veterum doctorum vestigia. *Μορφῶν* verò est, quando natura aliqua seu essentia ita consideratur, sicut idiomatis, attributis & conditionibus prædita, & quasi vestita & ornata est. Qua parte a nobis Sadeel non dissentit. Scopum autem Apostoli pervertit. Ait enim Paulum loqui de Filio DEI & ipsius incarnatione. Falsum hoc. Sed loquitur Paulus de Christo incarnato: cuius exemplum proponit nobis imitandum in vera humilitate. Vide textum. Ex inanitionem nos referimus ad Christum: sed ratione humana non divina natura: & quia exaltatio, illi opposita, ad divinam naturam referri non debet, nec potest. D. Hieronymus, postquam recitavit, quosdam hanc locum accipere de deitate: subjungit:

Quia

Quia se assumptus homo humilitate dignatus est, divinitas, quæ humiliari non potest, eum qui humiliatus fuerat, exaltavit.

Incommoda, quæ recenset Sadeel, tol- P. 216.
luntur omnia hac simplici responsione: Loqui 217.

Paulum de CHRISTO, sed juxta carnem, non juxta divinam naturam: quemadmodum id argumenta & plurima & gravissima demonstrant. Facit enim mentionem τῆς κενώσεως, crucis, mortis, exaltationis, &c. sicut audiemus.

Quæ disputat Sadeel de servili forma: scilicet P. 217.
cium pro nobis, contra Sadeelem. Christus enim secundum humanam naturam gessit se infra servi: textit gloriam suam: sic, ut pro nudo homine vulgò haberetur. 218.

Concedit Sadeel: Christum deposuisse P. 219.
servilem formam, id est, mortalitatem: Et tamen, ne videatur agere contra suos socios, asserit, formam servi manere. Vtitur argumento duplici: Quia Christus Patrem vocet suum Deum, Iohan. 20. & Hebr. 1, dicatur minister sanctuarij.

Respondeo. Respectu Dei semper Christus est inferior & minor, juxta humanam naturam. At respectu totius mundi, id est, omnium creaturarum Christus jam est Dominus: est rex Ecclesie et sacerdos. Quomodo ergò servus? Iohan. 14. Non dicam vos servos, ait Christus. Et jam Sadeeli ipse erit servus: alijs verò gregalibus

libus etiam noster conservus. Num autem Ἀ-
 τωγός Hebr. s. servum notat? Annon Domi-
 nus Ecclesie Christus est? Regnum enim Christi
 Ecclesia: cujus ipse rex & caput. Sed sic bono-
 rant Christum fanatici.

P. 220.

Deitas non exinanitur.

Respondet Sadeel: λόγος se exinanivit,
 quatenus humanam naturam assumpsit,
 In quam sententiam multa affert.

Respondeo ego: Non jam agi de inclina-
 tione miserationis τῷ λόγῳ & obediētia ipsius,
 Patris voluntatem exequentis: sed πειλ τῆς
 κενώσεως, de evacuatione divinae potentie,
 quam non usurparit Christus. Si enim sic intel-
 ligenda est exinanitio, quomodo Sadeel eam
 describit: tum finem illa suum sortita est in in-
 carnatione, postquam ὁ λόγος est factus ho-
 mo. At verò ἡ κένωσις, de qua Paulus agit, ini-
 tium in incarnatione habuit suum. & duravit
 usque ad resurrectionem. Deinde τῆς κενώσεως
 opponitur ἡ πειρῆσις: quam qui divina na-
 tura tribuit, fenestras aperit Arianismo, et quid
 multis est opus? Scribit ipse Sadeel: Filius Dei
 est exinanitus propter humanam naturam,
 Nisi itaq; ἀμφιβολία sectaretur in voce pro-
 pter, res esset confecta.

Sed ait Sadeel; λόγος dicitur exinani-
 tus: sed non caro exinanita.

Respondeo. Quid hoc rei? λόγος est
 exinanitus, non ratione divinae naturae, sed pro-
 pter

pter carnem, vel, ut ego explico, ratione carnis, seu humane nature: Et tamen caro non est exinanita?

Respondet autem Sadeel à simili: Solis & nubis. Opposita nubes solem nobis obscurat: at ipsa non obscuratur.

Respondeo: Agnosco similitudinem, qua Nazianzenus & Ambrosius usi sunt: Verum illa non est extendenda latius, quam ad scopum propositum. Nam quod ait Sadeel: Nubem ipsam non obscurari, sed tantum opponi soli, ut ille ad spectantibus obscuratur: longè res aliter habet in humana natura Christi, per quam divinitas non obscuratur, sed maxime redditur illustris & gloriosa, ut ipse non negat Sadeel. Ac patet hinc etiam dissimilitudo: quod nubes ipsa, obscuratioe finita, non fit lucidior: quemadmodum natura humana exaltatur ab exinanitione, et exchitur in thronum dextræ Dei: quare proxime dictum est. Rectè autem sic adhibetur similitudo: ut obscuratur sol nube opposita: ita divina gloria in Christo absconditur per exinanitionem. Et vicissim: ut remota nube sol apparet lucidissimus: sic Christus, sol ille iustitiæ, post absolutam exinanitionem sui, et cælesti gloria in dextrâ Dei. Ut ita in similitudine nubis respondeat, non humana natura, quod vult Sadeel, sed exinanitio. Ea enim est illa nubes, quæ gloriam Christi aliquandiu quasi abscondebat.

Exinanivit : Ergò ad carnem referendum.

Respondet Sadeel : non sequi. Affert *Ἐυ-
σάριπ* Filius DEI descendit de cælo. Non
licet id referre ad naturam humanam :
Etiam si descendere non dicatur propriè
de Deo.

Respondeo, 1. *Ἐλεγχος* à particulari ad
universale. Deinde tò descendere ibi sumitur
non propriè, sed *ἀνδρωποπαθῶς*, & peculia-
ri modo scripturæ. At Paulus propriè dicit
ἐκείνωσ : quod patet ex opposita *ὑπερυψώσε*.
Prolixior autem istius dicti explicatio sequetur
loco quinto.

P. 221. Retorsio nihil concludit : Non enim de
humana natura per se, ut calumniatur Sadeel:
sed de Christo ratione humanæ naturæ, locum
intelligimus. Deinde peccat Sadeel opponendo
caussas subalternas : unionem & glorificatio-
nem : qua de re in extremo loco proximo.

Locus tertius. Glorifica me
gloria. Iohan. 17.

P. 222.

Respondet Sadeel, 1. A persona ad natu-
ram malè concludi. 2. Colligit absurda,
3. Affert auctoritatē scholasticorum. 4. Rur-
sum facit duplicem glorificationem : alte-
ram quæ λόγῳ, alteram quæ carni conve-
niat.

Respon-

Respondeo. Toti huic solutioni præter ea, quæ suprâ hac de re dicta sunt, oppono totam eruditam antiquitatem. Athanasius de suscepta humanitate contra Apollinarium. Quæcumque, inquit, scriptura dicit accepisse filium, siue quòd glorificatus sit filius, ratione humanitatis illius, non deitatis loquitur. Cyrillus lib. 10. Thes. cap. 9. Non sibi λόγος à Patre gloriam petebat, qua, sicut naturâ Deus, non indigebat: sed paternam gloriam in hominem, quem assumpsit, petendo ut homo, traducit. Hilarius de Trinit. lib. 9. Gloria non verbo, sed carni acquirebatur &c.

Ait Sadeel: Natura humana in abstracto &c.

Respondeo. Calumniâ. Dicimus: Christus petit gloriam: non autem ut Deus: sed ratione assumptæ naturæ: cuius est propriû à Deo accipere, secundum Cyrillum lib. 8. Thes. c. 1.

Arguit: Gloria æterna est. Ergò caro erit æterna.

Respondeo. & οὐδέλογισον. Nec enim λόγος infinitus & æternus carnem suam facit infinitam & æternam: etsi vivificam facit, & omnipotem, & omnipotentem. Vide suprâ.

Rursum arguitur: Æterna Christi gloria est, quòd sit Deus & filius DEI. Hæc dici de carne non potest.

Respondeo. Atamen potestas æterna est, ac qua Daniel. 7. cap. quem antiquus ille

rum dat filio hominis. Hilarius de Trinit. lib. 3.
 Verbum caro factū orabat, ut id, quod de tem-
 pore erat, gloriam ejus claritatis, quæ sine
 tempore est, acciperet, ut in Dei virtutem &
 spiritus incorruptionem transformata carnis
 corruptio, absorberetur.

P. 223. Glorificatio, inquit Sadel, est opus ad
 extra. Ergo non æterna.

Respondeo. Gloria est æterna: Glorifi-
 catio autem facta in tempore. Quemadmodum
 Messias ungitur, unguento spiritus sancti. Un-
 guentum, nempe spiritus sanctus, est æternum.
 Unctio fit in tempore. Et cur vocat ad extra,
 cum fiat in ipsa persona filij Dei.

Afferit: λόγος glorificari non per se,
 sed propter naturam humanam.

Respondeo. Sophistica est Sadeel: ne-
 gat enim glorificationem ad naturam humanā
 esse referendam: & tamen sic loquitur, quasi
 hoc velit. Vult videri syncerus, at non esse.

Adducit scholasticos.

Respondeo. Et si scholasticorum auctori-
 tatem non magni facimus: quantum tamen ad
 rem presentem, non sunt contra nos. Et Augu-
 stini regulam nos minimè reprobamus. Mone-
 mus autem hoc, ut adhibeatur non contra, sed
 secundum scripturam. Cur Lombardi verba ad-
 scripserit, mirandum est. Evertunt enim illius
 opinionem: nostram autem confirmant senten-
 tiam: quod scilicet Christus non primùm à re-
 surrectione

surrectione omnem potestatem acceperit, sed in ipso unione & conceptionis momento: plenariam verò ejusdem usurpationem demum à resurrectione ex mortuis.

Concedit naturam humanam glorificationem: sed tum aliter explicat glorificationem.

Respondeo. At non sic Christus: sed unam & eandem gloriam dicit: Iohan. 17. P. 223. Glorifica me, hominem: ea gloria, quam, ut 224. Deus, habui ab æterno. Vide Athanasium Oratione 2. & 4. contra Arianos, dictum hoc solidè explicantem, & evitentem, quæ hic Sadeel produxit argumenta omnia. Suprà Cyrillus vocabat paternam gloriam: quam ὁ λόγος in hominem assumptum traduxerit. Porro artificium hoc est Sadeeliticum, Eine Zwickmèß: Quando glorificationem describit æternâ gloriâ: tum tribuit personæ, non naturæ humanæ. Quando cogitur evidentia scripturæ etiam carni adscribere glorificationem: tum aliter eam definit. Suprà idem fuit in capite de sessione ad dextram Dei: quam etiam aliam τῷ λόγῳ attribuit, aliam humanæ naturæ. Hæc autem annon verè est discerpere Christum & ipsius gloriam.

Caro glorificatur: Ergò ubique est.

Respondeo. Non sic: sed hoc modo: Ergò caro fit particeps infinitæ gloriæ, & infinitorum donorum, absq; sui eversione.

Concludit : Glorificationem Christi esse declarationem seu patefactionem gloriæ æternæ, à resurrectione.

Respondeo. Idem suprâ dixit. Esti autem concedamus hoc Sadeeli in vero suo sensu : non tamen sequitur, quod ipse vult : nimirum glorificationem non pertinere ad naturam humanam. Verùm hæc Christi verba perpendenda sunt. Iohan. 17. Glorifica me Pater παρὰ σενωσῶ, apud temetipsum, Quæ vocula tollit omne id, quod Sadeel adduxit ad declarationem & patefactionem demonstrandam. Petitur enim glorificatio, non ut declaretur vel patefiat creaturis : sed παρὰ τῆς θεῶ, ait Christus, apud ipsum Deum. Hanc tam manifestam lucem verborum Christi, pure optimo, præferimus quibuscunq; illis arguis et acutis Sadeelis argumentationibus.

Nota : Secundum naturam humanam duntaxat & absolute.

Calumnia. Nemo nostrorum doctorum sic docuit : vel monstrat Sadeel locum, ubi reperitur. Ita enim dicimus : Christus juxta humanam naturam : ut sæpè repetivimus.

Ad syllogismum (Exaltatio Christi describit infinitam majestatem. Ea autem Christo competit secundum humanam naturam. Ergò humana natura Christi habet infinitam majestatem :) Respondit Sadeel, esse homonymiam in particula secundum.

secundum, pro qua ille substituit propter.

Sed de ea fraude nos supra monuimus. Nam quis exaltatus est? Christus: secundum quam naturam? Non juxta divinam, quæ exaltari propriè non potest: quia ipsa est sublimitas. Ergò secundum humanam: eam nempe, juxta quam & exinanitus, & passus, & crucifixus est. Vide Philip. 2.

Locus quartus. Coloss. 2.

πᾶρ πλήρωμα τῆς θεότητος &c.

Negligens hic videatur Sadeel. Brevis est: P. 216. & æquior nobis, quàm unquam aliàs. Concedit autem humanam naturam esse tanquam templum deitatis. Nos inferimus: λόγος non est extra suum templū: sicut anima, quando unita, non est extra suum corpus, &c.

Alioqui Sadeel hunc locum simpliciter accipit de unione personali. Vocem σωματικὸς dicit additam propter veteres hæreticos: qui propter corpus negarint Christum esse Deum.

Sed hæc tam Emphatica Pauli vocabula non ita leviter transilienda erant. πᾶρ πλήρωμα τῆς θεότητος. Totam plenitudinem deitatis in assumpta natura Christi, cum tota sua redundantia cumulatè admissam: ait Tertullianus. Et Leo: Totum corpus ejus implet tota divinitas, κατοικῆς, tanquam in templo suo inhabi-

inhabitat, ubi vult quæri & inveniri: sicut
 Arca Domini in sancto sanctorum. Vt explicat
 Augustinus epist. 57. quò affert collationem
 Paulinam inter umbram & corpus. Deitas
 umbratilitèr in templo habitavit apud arcam:
 At nunc in vero templo, in corpore Christi &c.
 Epiphanius: cum templum verbi esset, plenum
 erat deitate, $\sigma\omega\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$, id est, personaliter,
 ut vulgò accipiunt. Oecumenius interpretatur
 $\xi\psi\sigma\alpha\kappa\eta\kappa\acute{o}\varsigma$ ἢ $\sigma\iota\sigma\alpha\kappa\omega\mu\acute{\epsilon}\nu\omega\varsigma$. Theophilactus
 opponit τῆ ἐγγύσεια. Cyrillus τῆ χέσα. Dama-
 scenus lib. 3. cap. 6. interpretatur τὸ $\sigma\omega\mu\alpha\tau\iota\kappa\acute{o}\varsigma$
 $\tau\acute{o}\tau\epsilon\sigma\tau\acute{i}$ ἐν $\sigma\alpha\sigma\kappa\eta\acute{i}$ αὐτοῦ in carne ejus. Ali-
 bi fusiùs insigne hoc dictum explicatur.

Arguit Sadeel: Si ex plenitudine dei-
 tatis sequitur omnipræsentiæ carnis Chri-
 sti: sequetur etiam æternitas.

Respondeo. Suprà responsum fuit de hoc
 argumentum ex distinctione τῶν ἐγγύσεων di-
 vinarum. Contineo me inter cancellos scriptu-
 ræ: non concludo nisi prævia scriptura: que
 cum neget carnem Christi æternam esse, nego
 ego cum illa: Cum asserat præsentiam corporis
 Christi in Ecclesia & sacramentis, adeoq; etiam
 in medio inimicorum, assero & illud ego cum
 ea. Idem de vivificatione: omnipotentia: ado-
 ratione, &c.

Locus quintus. Filius hominis
 est in cælo, Iohan. 3.

Respon-

Respondet Sadeel : 1. à persona ad naturam non rectè concludi, 2. Incommodum afferri: Humana natura de cœlo descendit.

Respondeo Ego, 1. κοινωμένος ille, à persona ad naturam, suprâ firmiter consuetatus est.

Ad 2. Nego consecutionem. Christus enim descendit de cœlo : non carnem suam cœlitus afferendo, quod Valentiniiani somniabant : nec localiter ex cœlo aliquo creato per spatiorum διάσπαρτα se demittendo, cum sit infinitus, & cœlum & terram impleat Hier; 23. Sed assumendo in utero Mariae humanâ naturam quemadmodum alibi à Patre exisse dicitur. Iohan. 13. Sunt enim hæc Iohanni Evangelistæ τὰυτò: Verbum caro factum est, & habitavit in nobis: Et: Filius hominis descendit de cœlo. Virumque enim dictum loquitur de incarnatione. Quod ex symbolo Niceno evidens est: Qui propter nos homines & propter nostram salutem descendit de cœlis, & incarnatus est. Descensus ergò hic meritò includit humanam naturam: non excludit, ut opinatur Sadeel. Nec tamen sequitur quod ipse vult sequi. Error est ex falsa phraseos expositione. Opponit Sadeel glorificationem & unionem: tanquam contraria, cum sint ὑπάρδιαι: de quo vide suprâ.

Arguit: Si Christus tum fuit omnipræsens: non potest stare abdicatio (seu exinanitio).
Respon-

Respondeo. Imò utrumque stat. Christus enim quæ homo, etiam in statu exinanitionis, omnipræsens est ratione τῆς λόγῃς : id est : Humana natura à primo unionis momento ubique τῷ λόγῳ præsentissima fuit, nusquam absens. Nec tamen mundum gubernavit ante exaltationem ad dextram Patris, idq̄ propter exinanitionem. Igitur omnipræsencia corporis Christi, ratione λόγῃς, etiam in ipsa exinanitione potest consistere : At omnipræsencia, ratione creaturarum, qua humana Christi natura, creaturas præsens gubernat : hæc, inquam, in exinanitionis statu non fuit. Rursum ergo elenchus est τῷ π̄ ἀντικειμένῳ. Opponit enim Sadeel ea, quæ non sunt verè contraria.

P. 229. Ait Sadeel : Si locus (filius hominis descendit de cælo, Ioh. 3.) de omnipræsencia exponitur : referendus est ad quintum theoremata.

Respondeo. Theorema illud sic sonat pag. 201. Quædam dicuntur de Christo, homine, quæ secundum ejus divinam intelligenda sunt. Applica Sadeel : Descendere de cælo : ascendere in cælum : annè propria sunt divinæ naturæ ? quæ infinita est : quæ nec ascendit, nec descendit. Furor hic est : non simplex error. Nos dictum illud de incarnatione exposuimus : quam secundum divinam naturam tantum intelligere quid sit, ego fateor
me

me non intelligere. Incarnatio quippe carnem
 & includit, expresseq; nominat. Manet ergò ro-
 bur argumenti hujus inconcussum: Filius ho-
 minis in terris loquitur cum Nicodemo, Filius
 hominis est in celo. Non enim nudus λόγος
 in celo est: incarnatus autem λόγος in ter-
 ra: sed & hic, & ibi, & ubique λόγος incar-
 natus, Δεῦθεν ὤπι, Emmanuel.

Locustextus. Vobiscum sum,

Matth. 28. 18.

Emasculatus est Sadeel, nec vires respon-
 sioni sufficiunt. Primum κοκκύς. Deinde pne-
 vilis est.

κοκκύς μὲν est: à persona ad naturam:
 ut sape.

Puerilis lusus est in distinctione præsen-
 tiæ generalis & gratiosæ: quam sic opponit
 Sadeel, ut una alteram tollere debeat. Ita enim
 concludit: Dicta illa Matth. 18. 28. promit-
 tunt præsentiam gratiæ: Ergò nihil ju-
 vant omnipræsentiam. P. 30.

Respondeo. Bene est Sadeel. Si enim
 præsentiam gratiæ sincere concedas: satis est
 nobis. Nihil à te amplius. Gratiiosa enim præ-
 sentia non tollit, sed præsupponit præ-
 sentiam generalem sive essentia. Quod in Deo
 ipso videre manifesto poteris. Neque nobis per-
 suadebis τὸν λόγον præsentem nobis, gratiam
 suam

suam in nos effundere per carnem à nobis absentem & longè remotissimam. Neque Vicarij utitur humana Christi natura in salute & gratia nobis communicanda : ipsa interim à nobis absens. Et Spiritus sancti missio & donatio tam non intervertit presentiam Christi hominis, ut vel maxime confirmet. Nisi eodem argumento absurdissime negaveris ipsius τὸ λόγος presentiam. Quid? quod conferre spiritum sanctum opus merè divinum est. Cyrillum igitur sadeel torquet in alienum sensum. Hieremia 23. Cap. 1.

Cyrillus probat Spiritum sanctum esse Deum, eò quòd omnia impleat.

Respondeo. Eadem divinitas probatur ex regeneratione, sanctificatione, remissione peccatorum, omniscientia &c. Neque tamen sequitur, ea humanæ naturæ Christi non esse communicata. Error est ex confusione τὸ ἁγιόσωτος καὶ ἡγεῖ ὑποστατικῶς.

Locus septimus. Omnia implet. Ephes. 4. & 1. &c.

Sadeel illud : Ascendit ad cælos, ut impleret omnia : refert ad personam. Et explicat potissimum de donis in Ecclesiam collatis.

Respondeo. 1. Paulus loquitur non de Ecclesia tantum : sed expressam facit mentionem τῶν πέντε, omnium. Vide ipsum textum.

2. Refero

2. Refero hanc impletionem, sicut & adscensum, ad personam: sed addo: secundum humanam naturam. Ut sit sensus: Christus jam non tantum divinitat sua omnia adimplet, sed & humanitate: juxta quam scilicet humanitatem ad caelos ascendit. Porro implere hic significat non solum praesentem esse, sed & gubernare, regere, administrare omnia.

Sadeel negat consequi: Omnia adimpleri Ergo est praesens corpore. De donis enim verbum adimplendi intelligitur.

Respondeo. Demus hoc Sadeeli (ex hypothesis) loqui Paulum de donorum impletionem in Ecclesia. Concludo ergo sic: Christus, quia homo est, implet sua majestate & donis Ecclesiam. Ergo Christus, quia homo, est in Ecclesia praesens.

sed reverit Sadeel: Corpus non est majestas. Ergo non sequitur, Vbi est majestas, ibi esse corpus.

Respondeo. Impletio illa, quam Sadeel dicit majestatem, non est a corpore avulsa, sed cum ea conjuncta. Ut itaque recte concluditur: Anima operatur in corpore: Ergo est in corpore praesens. Sic ego concludo: Humana natura Christi operatur in Ecclesia, tanquam in corpore & membris suis. Ergo est in Ecclesia praesens. Non enim absens operatur per vicarios: quemadmodum rex imperat per alios.

S

Ait

Ait Sadeel: Realis corporis impletio
 P. 233. *est corporalis & ài duros. Corpus Christi*
verò corporaliter non implet omnia.

Respondeo. Falsissimum est illud princi-
pium: Quicquid in corpore est vel sit realiter:
istud est corporale. Distinguedus enim est mo-
dus seu qualitas rei, ab ipsa rei essentia: qua de
re supra saepius admonuimus. Corpus uniuersum
est τὸ ὅλον: annè corporaliter? Minimè o-
mnium: siquidem de modo unionis loquaris: sed
intra et tunc. Atq; sic etiam, nempe personaliter,
hoc est, unionis personalis vi omnia implet.

Christus omnia in omnibus implet;
Quis, ait Sadeel, de corporali impletione
intelligat.

Respondeo. Nemo nisi obstinatus ca-
lamniator. Non enim de impletione intelli-
gitur corporali, si quidem modum consideres:
sed personali, quæ congruat cum unione perso-
nali, ex qua causa & facultas hujus impletio-
nis promanat.

Esse extra: & implere valde incon-
stanter dicitur.

Respondeo. At ipse Deus est extra o-
mnia: & omnia implet. Quare inconstans est
Sadeel, qui sic inconstanter concludit.

Christus implet omnia: ait Sadeel, quos-
dam legere: impletur. N. sic staret: Christus
impletur omnia in omnibus. Quod quid
sit, cum non explicarit Sadeel, ego me fateor as-
sequi nondum potuisse.

Repe-

Repetit de donis in Ecclesia: sed vis
argumenti jam discussa est. P. 234.

Negat Sadeel: Christum secundum car-
nem omnia implere: idq; probare conatur,
Hebr. 2. Ephes. 4.

Respondeo. Id qui negat, totum con-
textum Paulinum pervertit. Qualis enim hoc
esset conclusio? Adscendit juxta carnem in cae-
lum: ut divinitate omnia impleret? Num di-
vinitas non implebat omnia, ante adscensum
illum, & absque illo? Quod ruis Sadeel? Quid
machinaris in Deum?

Ad locum Heb. 2., participavit carnem
&c.

Respondeo. Totus locus loquitur de lo-
yos assumente naturam humanam, & destru-
ente regnum diaboli.

Qui descendit, idem adscendit.
Ephes. 4.

Respondeo: Accipio de Christo, qui de-
scendere dicitur, cum incarnatur: ut supra ex-
posuimus. Sed hic est aliquid amplius: Descen-
dit in infimas partes terrae: quod expono, tum
de formatione sive conceptione in utero Virgi-
nis: (vide Psal. 139, vers. 15.) tum de infima
humiliatione & profundissima exinanitione.
Quid autem hoc ad probationem Sadeeleam?
Ut maxime enim ei concedamus omnia (ἐξ
ὑποθέσεως) est tamen argumentum à particu-
lari ad universale. Fallax igitur.

P. 235.

ΑΥΤΙΦΑΤΙΚῶς facit Sadeel: Corpus adscen-
dit: Et: est ubique.

Respondeo. Scriptura utrumque ponit.
Corpus Christi adscendisse: Et: Corpus Christi
distribui in cœna, adesse in Ecclesia, in medio
inimicorum, atque adeo ubique. Ergo non sunt
ἄΥΤΙΦΑΤΙΚᾶ. Quia Spiritus sanctus sibi non
contradicit.

Opponit rursum unionem & exaltatio-
nem.

Respondeo. Subordinata sunt, non ad-
versa. Uno fundamentum est. Exaltatio est
projectio ad plenarium usum.

Arguit: Corpus est vivificum. Ergo si
omnia implet: omnes homines vivifican-
tur: quod absurdum.

Respondeo. 1. Argumentatur Sadeel con-
tra conscientiam: Neque enim sincere credit
carnem Christi ἀνεργητικῶς vivificare, ut suo
loco vidimus & infra audiemus. 2. Vivifica-
tio non est carnis proprietas naturalis: sed ac-
tio est voluntaria. 3. Christus non tantum vi-
vificat, quâ homo est, sed etiam est iudex Io-
han. 5. 4. Denique si hoc sequatur de carne
Christi: sequetur etiam, & multo certè effica-
cius, de ipso Deo: nec tamen omnes homines vi-
vificantur.

Argutatur: Si corpus Christi omnia
implet: Ergo & os & animum omnium
implet.

Respondeo

Respondeo. *Garris sophista. Aliud est corpus adesse: & aliud est mihi vel tibi adesse. In cena non simpliciter adest: sed adest, ut manducetur.*

An verò non idem sequetur de ipso Deo. Sadee, quod concludis?

Porro, vox implendi de humana Christi natura non essentialiter accipitur, sed ὑποστατικῶς, ut supra dixi. P. 236.

Repetit de spirituali impletione donorum &c.

Respondeo. *Illam non nego, sed urgeo. & ita urgeo, ut dicam, eam præsupponere præsentiam Christi hominis in Ecclesia, non absentiam. Dona enim sua Christus homo confert, non per vicarios ipse absens, sed præsens.*

Distinguit adscensum Christi & Eliæ: sed nimis jejune & leviter percensendo tantum quadam beneficia, quæ Christus nobis peperit.

Respondeo. *Quidni sic potius. Christus ascendit ὑπεράνω τῶν ἑσπερίων: factus cælis sublimior. Nihil horum de Elia. De Elia autem adscensu sic Eliseus. 2. Reg. 2. Non est, inquit, quod queratis eum in terra. &c. At hic Paulus: Ascendit, ut impleret omnia. Et Christus Matth. 28. Vobiscum sum, &c.*

Dicit Sadeel Θεοδοργάριος Theologi- cum, cælum definire beatitudine. P. 237.

Respondeo. 1. *An vox cæli semper denotet locum superiorem: judicent omnes, qui lege-*

runt sacra Biblia. Augustinus tam verè, quam
elegantè lib. 2. de sermone Domini: Si in cœ-
lis, inquit, tanquam in superioribus mundi
partibus locus Dei esse creditur: melioris meri-
ti sunt aves, quarum vita Deo est vicinior.
2. Quod ad adscensum Christi: Calumnia est
tribuere nobis opinionem, quasi sentiamus,
Christum non mutasse locum inferiorem cum
superiore. Credimus enim & historiam juxta
literam intelligimus de adscensu Christi: ut opus
non fuerit testimonijs, quæ Sadeel adducit. Sed
addimus simul illud: Christum etiam factum
esse sublimiorem cœlis.

P. 238. Calumnia est per totas paginas duas, quam
virulentè contra nos Sadeel effudit. Minime
239. enim eludimus dicta scripturæ, ut ille negat ure
Sed historicum & literalem sensum acceptamus.
Si accusasse sufficiat: quis erit innocens? Sed
symbolon hujusmodi hominum est: Calumnia-
re audacter: semper aliquid hæret.

De cœlo, regno Patris: gloria Dei:
&c. an interdum σὺν ὁμοῦς accipiuntur: ma-
nifestum est, ex collatione dictorum scripturæ.
Matth. 18. Angeli, qui ministrent infantibus
in terris, dicuntur in cœlis videre faciem Dei.
Deus mittit e cœlis auxilium, exaudit de cœlo.
spiritum sanctum cœlitus: aliaque consimilia,
quæ de certo loco intelligi non debent. Regnum
colorum & regnum D E I sunt τὰ ὐρα, Regnum
autem Dei est in fidelibus, qui in terris versan-
tur.

zur, ait ipse Christus. Sed nolo hæc tractare hic
 fusius. Nec tamen hinc inferã semper sumi pro
 isdem. Pater noster qui es in Cælis. Profecto
 Cæli vox non significat hic definitum locum.
 Nam cæli cælorum non capiunt Deum. 1. Reg. 8.
 Tota scriptura exemplis abundat.

Innuat Sadeel, Stephanum vidisse Chri- P. 240.
 stum in cælis.

Respondeo. Plus nimirum Stephano,
 quam Christo tribuit: quasi Stephanus visiva
 virtute per firmamentum, ad summum usque
 cælum penetrãrit. Sic autem de cognitione ve-
 re Vi: Augustinus de hac visione: Stephanus,
 inquit, non corporeis oculis Dominum in cælo
 ultra firmamentum vidit, cum nullius hominis
 visus nullo modo eò pertingere possit. Sed de hoc
 alibi.

Locus octavus. Transfigu-
 ratio. Matth. 17.

Eludit Sadeel: non respondet. Statim
 enim pervertit. Queritur enim: An etiam ante P. 240.
 resurrectionem Corpus Christi habu- rit gloriã 241.
 divinam: quia eam non semper exeruit. Ne-
 gant adversarij. Affirmamus nos. Atq; ad affir-
 mationis hujus nostrã confirmationem inter a-
 lia, hoc quoq; asserimus argumentum, de trans-
 figuracione Christi in monte. Quare ad hunc
 scopũ dirigere Sadeel sua argumenta debuisset,
 non ita leviter transcurrere. Sed facit suo more.

Colligit multa absurda : quæ sequuntur . si Sadeelis argumentatio valere debet . Atqui ea est nibili . Affinit enim ille nobis . Est igitur calumnia . Repete hic , quæ suprâ ipse Sadeel proposuit de glorificatione : & iudica , num possint consonare . Recurrit etiam hic calumnia de corpore ubiq; diffuso , incircumscripto . &c .

Locus nonus . Nativitas Christi hyperphysica : Resurrectio , clauso sepulchro .

P. 242. Negat Sadeel , Mariam mansisse virginem in partu : sed adaperitum uterum :
243. idq; conatur probare testimonio Luc. 2. ex lege Mosaica : omne masculum adaperiens uterum , erit sanctum Domino .

Respondeo . Videat Sadeel : quid faciat symbolo Apostolico : Ex virgine natus . Virgo enim non est , cui est adaperitus uterus . ἄνεργον vocant veteres . Atqui ἀπαργένον non est : si in partu virgo non fuit . Ad testimonium Lucæ respondeo : Sadeelem pervertere statum . Sanè Lucas ad Christum accommodat id dictū , non ad Mariam : idq; non totum , sed ejus tantum partem principalem , de primogenitura . Christus offertur Domino . Quare ? Quia erat primogenitus : juxta legem Mosis &c . Augustinus Epistola 3 . Virtus divina totum hominem in melius mutandum , nullo modo in dete-
rins

nus mutata sibi coaptavit, ipsa virtus per in-
violatæ matris Virginea viscera membra
infantis eduxit, quæ postea per clausa ostia
membra juvenis introduxit. Hic si ratio qua-
eritur, non erit singulare. Demus Deum aliquid
posse, quod nos fateamur investigare non posse.
In talibus rebus tota ratio facti est potentia fa-
cientis. Hactenus Augustinus: cujus verba
truncata Sadeel allegat pag. 244.

Negat Sadeel, Christum resurrexisse
clauso sepulchro: Contra: totam piam anti-
quitatem: quam tamen audet, certè sine pudore,
pro se allegare. Quid autem hic vir non e-
luderet? Vide Augustinum sermone 160. de ostiis
clausis. De agone Christiano cap. 24. ubi ex-
presse contra naturam hujus corporis vide-
mus illud per clausa ostia intrare. Iustinum
quæstione 17. Ex monumento egressum, cum
saxum monumento impositum esset &c. Ele-
gans consideretur similitudo inter sepul-
chrum Christi & carcerem Apostolorum,
Actor. 5. ubi Angelus patefecit januam &c.
Nam illa delectare Sadeelem potuit: quasi sci-
licet idem factum sit Christo in resurrectione.

Pervertit statum. Fingit nos illis argu-
mentis velle probare ubiquitatem.

Respondeo. Minime: sed tantum hoc:
Christi corpus præsertim glorificatum, non esse
obnoxium legibus physicis: nisi quantum velit.
Candorem hic, & alibi, requiro in Sadeele.

Arguit: Corpus Christi fuit in utero, transit per lapidem. Ergo non fuit ubique.

Respondeo. A proprietatibus essentialibus non valet consecutio ad negandas dotes unionis personalis. Corpus fuit in utero: per veri corporis modum. Idem illud Christi corpus transit clausum sepulcrum: quia diuinitas corpus non dicitur esse in utero at in lapide.

P. 245. Ait Sadeel: Cur non potius dicunt miracula facta esse de saxo, & de caelis penetratis, quam de Christi corpore.

Respondeo: 1. quia scriptura id non facit. 2. quia nobis agendum est de Christi corpore, eiusque conditionibus & proprietatibus, non de saxo aut caelis. 3. quia omnes circumstantiae evincunt, miraculum non in saxo, clausis ostijs, in caelo, sed in ipso Christo evenisse. De quo quia in loco proxime sequenti plura dicenda erant, nolo hic esse prolixior.

Corpus non posse a corpore penetrari absque continui solutione: ait Sadeel, de corporibus inferioribus, terrenis & crassis intelligendum esse.

*Respondeo. Quero hinc: qualenam Christi sit corpus? Nam si Apostolo credimus, est *πνευματικόν*, quia glorificatum, 1. Cor. 15. *ἰμὸ θεϊκαίον*, quia personaliter unicum, *τὸ αὐτὸ*. Quale non est inferius, non terrenum, non crassum. Ea enim omnia etiam in glorificatis corporibus negantur, ut infra videbimus: *proinde**

proinde corruunt ista omnia, quæ ex corporum conditionibus contra majestatem Christi hominis Sadeel hætenus disputavit.

Quod ait Sadeel de cælis penetratis, esse curiosam eorum quæ supra nos sunt indagacionem. Eleganter convenit in disquisitionem istam Sadeelean: Verè curiosam, *Esa, 64.* de loco beatitudinis electorum: de quo sic ex Propheta Apostolus: Oculus, inquit, non vidit, auris non audivit, & in cor hominis non ascendit. *1. Corinth. 2.* Quæ affert de cælis apertis: quod quidem proprie accipit, videat, quomodo conciliare possit cum illo Christi, *Ioh. 1.* Ab hoc tempore videbitis cælum apertum, & angelos Dei adscendentes super filium hominis. Notat Sadeel in margine. *Matth. 3. Marc. 1. Luc. 3.* ubi de Christi baptismo agitur. Et *Act. 7.* ubi de Stephani visione. Mirum si hæc testimonia confirmare opinionem Sadeelis, vel videri possint. Istud de cataractis cæli nullius roboris est, quod ipse agnoscit. Est & homonymia notanda. Cælum enim pro ipso aère, & æthere interdum accipitur.

Nonne futurum est, inquit Sadeel, post resurrectionem, ut glorificata beatorum corpora cælum pertranscant, ut æterna ac cælesti vita perfruantur.

Respondeo, Unde hoc Sadeel? Num etiam id, quod non est, potest pertransiri? Sic enim

enim post Prophetam & Petrum Iohannes in Apocal. cap. 21. Vidi cælum novum, & terram novam. Primum enim cælum, & prima terra abierat: & mare non amplius extabat. Et ipse Christus: Cælum, inquit, & terra transibunt. Matth. 24. Quod quidem futurum est, non post resurrectionem mortuorum, sed, ut ait Petrus, 2. Epist. 3. ad adventum diei Domini, in quo Cæli conflagrabit, & elementa astantia liquefcent. Sed cælos novos ac terram novam secundum promissum, expectamus, in quibus iustitia inhabitat. Quæ pregnantia verba si Sadeel attentius considerasset, non erat ista de cælo, quod pertranscundum sit glorificatis corporibus post resurrectionem, propositurus. Sed & definitio Apostolica cæli notanda est, in quo iustitia inhabitat, inquit Petrus. Suprà Sadeel flagellabat eos, qui cælum beatitudine definebant. At certè, ubi inhabitat iustitia, ibi salus & beatitudo.

De dimensionibus & circumscriptione, quas perimi, ait, omnipræsencia corporis: diximus suprà, quantum satis est.

Locus decimus. Clausæ
januæ, Iohan. 20.

Ait, Origenistas abusos hoc exemplo, negantes resurrectionem veri corporis.

Respon-

Respondeo. *Attendendum quid verum sit: non quomodo alij abutantur. Ne tota scriptura nobis pereat: qua nimium heretici abutantur. Quia tollatur abusus, & usus maneat.*

Nota contradictionem: in miraculis nunquam rerum ipsarum essentialis perimuntur: licet aliquando forma immutetur. Atqui forma causa interna & essentialis est. Item: ex aqua fit vinum. Aqua igitur non est amplius. Ergo aqua essentialis perempta est. Idem de baculo mutato in serpentem.

Summa responsionis Sadeelis huc credit: Ianuas ingredienti Christo per miraculum paruisse. Addit: Ex miraculis non posse colligi ubiuitatem.

Respondeo. *Pervertit statum. Queritur enim: An corpus Christi, etiam post resurrectionem sit obnoxium naturae legibus: ut ultra & praeter naturam nihil possit? Hic pro affirmatione, stabilienda affertur à nobis, inter alia exemplum de transitu per clausa ostia. Igitur non erat attendenda ista conclusio: Ergo Corpus est ubiq;. Sed pingit & fingit Sadeel hasce larvas, ut habeat, quibus cum pugnet.*

Deinde abutitur Sadeel patrum testimoniis: qui profecto nihil minus sentiunt, quam quod ipse vult.

Iustini testimonium mutilavit. Totum autem sic habet. Quest. 17. Quomodo corpus Christi πικρυγετες, quod crassis constat partibus,

tibus, clausis ostijs est ingressū? Respondeo, sicut ambulavit in mari: non mutatione corporis in spiritum, sed divina sua virtute. Ita ingressus inquit: Palpate, & videte &c. Ut ostenderet, se non mutatione corporis in spiritum ex monumento egressum, cum saxum monumento impositum esset, & ad Apostolos januis clausis ingressum, sed cum corpore $\omega\alpha\chi\upsilon\mu\epsilon\sigma\theta\varsigma$, divina sua potentia, $\pi\omicron\lambda\iota\tau\iota\kappa\acute{\alpha}\tau\omega\pi\upsilon\pi\epsilon\varsigma\ \phi\upsilon\sigma\iota\varsigma$, &c.

Conferantur hæc Iustini verba cum Sadelis opinione: & judicetur, quam candidè alleget veteres. Ejusmodi testimonia plura invenies apud plerosq; Patres.

Theodoret: dial. 2. Epiphanium in Anacrato: Resurrexit ex mortuis, non ampliùs sub tactum cadens: non ampliùs clausis januis ab ingressu prohibitus, sed ingrediens foribus conclusis. Contrectatus tamen à Thoma ne phantasia putetur, sed veritas, &c. Augustinus Epistola 3. & sermone 159. Si per ostia clausa intravit, ubi est corporis modus? Recedant paulisper modus & pondus, Ille hæc fecit, cui nihil est impossibile. Chrysof. homilia de Baptista. Cyrillus in Iohannem lib. 12. Christus omnipotentia sua natura rerum superata, clausis foribus, cum corpore suo ingressus est &c.

P. 250.

Arguit: Ingredi, & ubique esse, sunt $\alpha\upsilon\tau\iota\phi\epsilon\tau\iota\kappa\acute{\alpha}$.

Respondeo, Sadelii quidem videntur: sed

sed

(sed non sunt Christo. Distingue τὸ ὁμοῦδες ἵσος
ἴσος αὐτῶν, ut sæpe supra.

Confert ingressum Christi ad discipu- P. 251.
los, & cœnam.

Respondeo. Faciunt id Patres suo con-
silio, & pie: omissis istis argutijs & vanis so-
phisticationibus. Nos ita uno verbo responde-
mus: Christus corpore suo adest in cœna sua:
ut manducetur: non ut conspiciatur & ma-
nibus tangatur &c.

Locus undecimus. Ἄφαυτος

ἐγέγερτο. Luc. 24.

Negat Corpus Christi factum simpli- P. 252.
citer invisibile.

Respondeo. Neque ego hoc dico: τὸ ἐ-
κείνου enim refertur ad eum, qui videre de-
bebat, non simpliciter ad rem ipsam. Relata
namq; vox est, non absoluta. Quanquã autem
hoc ita est: rectè tamen hinc colligo: falsum es-
se, quod asserunt adversarij: ubicunq; corpus
Christi est, ibi esse αἰσθητὸν & videri. Epipha-
nius in Ancorato: Resurrexit ex mortuis; in-
quit, non amplius sub tactum cadens &c.

Neque argumentum hoc ad ubiquita- P. 253.
tem asstruendam adhibetur, ut fingit Sa-
dee: sed ad demonstrandum, multa fieri in
Christi corpore ultra & præter naturam juxta
illud Augustini: Ille hæc fecit, cui nihil est im-
possibile: qui de corpore suo fecit, quod voluit.
Consi-

Considera authorem & tolle dubitationem.
Hactenus Augustinus. Frustrà ergò labora
Sadeel retorsione ad absurda. & pugnat secum
ipse. Nòstra certè sententia ea nunquam fuit.

P. 254. Negat, Corpus Christi Iudæis factum
invisibile, Luc. 4.

Respondeo. Miror cur neget: cum omnes
circumstantiæ tantum non clament: & Patres
idem sentiant.

P. 253. Si corpus, inquit, fieret invisibile na-
turà (quod ablit) certè desineret quidem
esse corpus.

Respondeo. *Videri est merum accidens
corporis. Sive enim videatur, sive non videatur,
verum manet corpus. Quare vim hic facit
Sadeel ipsis philosophis. An enim elementum
ignis non est corporeum, quia à nobis non videtur?
At enim oculorum sæpè hebetudo visum
etiam intercipit. Et spiritualia cerni oculis cor-
poreis in hac vita non possunt.*

Locus duodecimus. Appari-
tio Stephani & Pauli. Acto-
rum 7. 9. 15. 22.

P. 255. Observa hoc argumentum esse oppositum
blasphemie illorum, qui dicunt, Deum non posse
efficere, ut unum corpus sit in duobus locis
simul. Et adversarij publicè testati sunt: Si de-
monstretur corpus Christi eodem tempore in
duobus

duobus fuisse locis: tum se palmam nobis porrecturos. Itaque mittitur hypothesis aduersario-
rum: nec simpliciter concludit ubiquitatem, ne
falsò asserit Sadeel. Et ut uniuersa Sadeelis so-
phismata uno ictu corruant, sic ego rem totam
propono.

Si corpus Christi simul esse potest in
duobus locis: potest etiam esse ubique,
absq; sui destructione. Atqui corpus Chri-
sti simul esse potest in duobus locis. Ergò
&c.

Propositio est hypothesis aduersariorum.

Assumptionem probò: quia fuit simul in
cælo & in terra. In cælo fuisse aduersarij non
negant, imò vehementer urgent, ante extremis
diem nusquam, nisi in cælo, corpus Christi qua-
rendum esse, ex dicto Actuum 3. *ὅτι δὲ ἑσθλὸς
δὲ ἐξ ἁδῆς*, perperam intellecto. In terra simul
fuisse probant apparitiones in Actis.

Porro quod attinet apparitiones illas, Pau-
linas præsertim (De Stephano enim paulò supe-
rius dictum fuit) eludere eas quidem Sadeel co-
natur, sed valde infelicitè.

ὁραματά dicit fuisse: & *ἡ ἄκουσις*:
item cœlitis auditam vocem.

Respondeo. Paulus ex istis apparitio-
nibus probat resurrectionem mortuorum.
1. Corin. 15. *Visus ἔστι μοι*, inquit Chri-
stus, ergò ne *ὁραματά* tantùm fuit? Act. 9. di-
ctur *ἠὲ τὸ ἄρα φῶς ἔειπεν*. Lux à cælo

Sed & hic alienam attexit Sadeel conclu-
sionem argumento proposito. Illud enim tan-
tum hinc concluditur à nobis: Christum statim
post resurrectionē fuisse in gloria cœlesti. Quod
cum Sadeel non neget: ut tamen materiam ha-
beat sophisticandi, statum pervertit: quasi ad
ubiquitatem illud argumentum à nobis adhi-
beatur. Quod vitium vitinam non esset tam fre-
quens Sadeeli?

P. 257.

Contradictio notetur: Negat Sadeel, at-
tractus etiam testimonijs: Christum ante ad-
scensionem receptum in cœlestem glori-
am pag. 258. Eadem pagina dicit, immorta-
litatem & gloriosi corporis qualitates,
quibus humana natura Christi in resur-
rectione excelluit, pertinere ad regnum
Patris. Quid autem est contradicere sibi, si
hoc non est? Porro vide glorificationem,
Matth. 17. 2. Pet. 1.

P. 258.

Videtur concedere regnum Dei Patris non
includi cœlo, sed ad ipsas etiam terras pertinge-
re. Quod si verū est: quomodo consent ea, quæ
supra de cœlo Dei locali fuisse disseruit.

Locus decimus quartus. Non co-
gnoscimus Christum secundum
carnem 1. Corinth. 5.

Calumniatur Sadeel: quasi voce carnis
veritas humanæ naturæ intelligatur à no-
bis

P. 259.

bis: quod est falsissimum: sed accipimus de carnalibus cogitationibus: atq; opponimus illis, qui iuxta cogitationes huius seculi Christum in caelo locant: tanquam arce quadam augusta & regali, alibi ut esse corpore suo non possit: quia scilicet Caro non intelligat, quomodo unum corpus sit pluribus in locis simul.

Quod Sadeel attexit: hinc non probari ubiquitatem. Respondeo. Verum esse illud: sed mirari me, cur tam absurda asserere nobis augeat argumenta, quae novit non sic à nobis usurpari. Nam, solenne id est Sadeeli per totam hanc tractationem, pervertere statum & in delirere.

Retorsio calumniam habet contra veram Christi hominis in Ecclesia presentiam: & accusationem Eutychianisui. Sed responsum fuit, quoniam satis est.

Epiphanius in compendiarie doctrina de fide sic interpretatur hunc locum Pauli: Etiam si cognovimus Christum secundum carnem, at nunc non amplius cognoscimus: non quod carnem separavit à deitate, sed quod ipsa quidem maneat, & Deo connita sit, non autem amplius secundum carnem sit, sed secundum spiritum &c.

Locus decimus quintus De vivificatione Iohannis 6, 1.

Iohannis 1.

Argu.

Argumentum hoc quia valde insigne est: pauca prænitemus. Principalis scopus est, P. 261. probare realem communicationem idiomatum divinorum. Syllogismus hic esto: ex cap. Iohannis: & Concil. Ephes. Vivificatio est proprietas divina, Deo essentialis. Vivificatio est communicata Carni Christi. Ergo Quaedam proprietas divina communicata est carni Christi. Major in confesso est & à nobis supra exposita. Et ipse Sadeel ex Ambrosio: quis inquit, abnuat, vivificare esse maiestatis eterne? Minor est Christi Ioha. 6. Conclusio itaq; vera est. Atq; hac stante conclusione: vicinus: quam si destruxerit Sadeel, porrigam ei herbã. Nec obest nobis eius particularitas. Infringit enim illud Sadeelis universale. Nihil quod est essentia divina communicari potest creaturæ. Nihil potest esse proprium, si communicetur: Et alia eiusmodi, qua ille vocat theoremata seu axiomata Theologica. Atq; hinc illud etiam observatum dignum est, quomodo intelligenda et explicanda sint huiusmodi pronunciata. Quicquid vivificat, Deus est. Quicquid omnipotens est, Deus est, &c. Ita enim illa resolvenda erunt ex superiore syllogismo. Quicquid vivificat: aut Deus est, aut Deo personaliter unitum. Quicquid omnipotens, adorandum, omnipræsens, omniscium, &c. est: illud est aut Deus, aut Deo personaliter unitum.

Dicuntur enim ita omnia de Christo, quatenus Deus est, essentialiter: quatenus homo est, personaliter, per & propter unionem personalem.

Quam observatione, utilem sanè et necessariam ubi argumentis Sadeelicis adhibebimus, errorum crassus detegitur, in falsa nimirum oppositione r̄ filij Dei, et Carnis: Hoc modestius Dei vivificat: Ergò non caro filij Dei: Sicuti videbimus. Porro, ut manifestū etiā fiat, quomodo ex carnis Christi vivificatione presentia eius in Ecclesia demonstretur: ita propono.

Vivificatio Carnis Christi, ita describitur Iohannis 5. & 6. 1. Quod divina natura r̄ x̄o per carnis suae traditionem in mortem, mundo vitam restituerit. 2. Quod per eam credentibus vitam aeternā largiatur & imperiet. 3. Quod corporali sua voce & contactu mortuos in Evangelica historia suscitavit. 4. Quod universalis resurrectio mortuorum fiet voce filij hominis. Et per hominem resurrectio mortuorum. 1. Corinth. 15. Argumentum igitur tale erit. Christus fideles in Ecclesia vivificat, regenerat, in carne sua, cum carne sua, per carnem suam. Fit autem ea vivificatio & regeneratio non in caelo Emphyreo, sed in Ecclesia in his terris, ubi habitat Christus in cordibus fidelium. Ergò caro Christi non ab Ecclesia absens, sed in Ecclesia praesens est. Quo loco figmentum adversariorum notetur, qui carnem Christi canalem vocant
pra-

(præter & contra scripturam) per quem vita in nos defluit: Fontem vitæ dicunt λόγος esse, & ex quo per carnem vita ad nos derivetur. λόγος autem ubiq; est præsens: sed canalis ille tantùm in cælo, ut fingunt isti. Quare ex ea opinione plauē sanatica, fons vitæ nobis præsens, emittit rivulos, qui per canalem longè à nobis remotissimum deferre ad nos debent. Sed borret animus ista recitatione.

Redeo ad Sadeelem.

Sadeel ad argumentum respondet. Deitas P. 261. est causa efficiens vitæ: ratio verò & modus nostræ vivificationis fuit oblatio carnis Christi in cruce.

Respondeo. Annè & jam vivifica caro Christi est. Non enim amplius offertur in cruce. Dicendum itaq; fuerit Sadeeli: Caro Christi fuit vivifica: idq; in cruce: non: caro iam est vivifica. Verum nobis ex 6. cap. Iohannis: Caro Christi vivifica est non tantùm merito: sed etiã efficacia. Nam datur caro Christi dupliciter. 1. Vi victima pro mundi vita. Ecce meritum: 2. Quando audientibus Evangelium, & credentibus datur, ut per eam & in ea habeant vitam æternam.

Arguit Sadeel: Filius vivificat: Ergo non caro. Deitas est causa efficiens vitæ, Ergo non humana natura. P. 262

Respondeo. Filius Dei nos redemit: Ergo non caro. Filius Dei salutem est nobis promeritus:

tus : Ergò non caro. Cur carnem excludis Sa-
deel, ac non potiùs includis ? Elenchus est op-
positorum. Subalterna hæc sunt, non adversa.
Et filius Dei vivificat : Et caro Christi vivificat,
quia est filij Dei caro. λόγος per essentiam ;
Caro λόγος per unionem personalem.

Ad testimonium Synodi Ephesinae respondet
Sadeel : Caro vivificatrix est, quia caro
verbi vivificantis omnia.

Respondeo ego : Rectè & verè adeoq[ue]
Orthodoxè hæc dicuntur : sed sensum perversum
affingit Sadeel. Ipsi enim ea locutio tantum
valet : Caro est vivifica : id est : Caro est Filij
Dei caro, qui est vivificus. Quæ præstigia sunt
soboles Nestorij. At non sic sentiunt Patres E-
phesini, Sadeel, sed judicant : vim vivifican-
di carni communicatam esse : idq[ue] inde, quia
hæc caro sit unita hypostaticè filio Dei. Quæ de
re Canones testantur Ephesini concilij, & inpr-
mis Cyrillus. Vide Cyrillum in Iohannè lib. 1,
cap. 15. lib. 2. cap. 144. lib. 3. cap. 37. lib. 4,
cap. 14. 15. 18. 22. 24. Propter seipsum spiri-
tus vivificat : ad cuius virtutem per conjun-
ctionem caro conscendit, lib. 10. cap. 53. Caro
vita facta unigeniti caro, ad virtutem vitam
ducta est, propterea in nobis facta interitum à
nobis expellit. Idem de recta fide ad Theodosi-
am : Quomodo, inquit, vivificat caro ? secun-
dum unionem cum vivente verbo : quod &
sua natura bona propria corpori communis
solet facere. &c. Sanguis

Sanguis Christi purgat nos ab omni peccato.

Respondet Sadeel, resolvendum esse; Christus per sanguinem suum purgat. Dicit: confundere nos subalterna, cum causa efficiente.

Respondeo: Suprà opposita ipsi hæc erant: Filius Dei vivificat: Ergò non caro. Hic subalterna sunt. Quid verò tandem tutum est ab hoc homine? quando nec verba tam expressa sacra scripturae tuta sunt? Suprà Eurychianè fuit: Caro Christi est præsens in Ecclesia: quia locutio abstracta. Hic locutio abstracta est (ut Scholastici vocant suo more) Ioh. 6. (id est nomine naturæ notata, non tamen extra, sed in unione & respectu unionis) & tum est sensus alius. Negari hoc est & sacris ludere. Quæro enim, sanguis Christi annon est causa efficiens nostræ à peccatis emundationis. Eisi enim hanc vim emundandi à peccatis ex se non habet, habet tamen ab unito τῷ λόγῳ. Sed negat hoc Sadeel: & ita negat, ut si ipse verum dicit, necesse sit plurima scripturae dicta, consolationis plenissima falsa esse. Quod absit.

Absurda colligit Sadeel: Ait. Corpus Christi de caelo descendisse. P. 262.

Respondeo. Ego, inquit Christus. Ego. Persona descendit de caelo, Sadeel, non Caro. Corruptit textum: & pro ego substituit Caro, τὸ σῶμα.

Item: Caro seipsam obtulit.

Respondeo. *Falsarius est Sadeel. Quam ego dabo, ait Christus: Non dicit: Caro seipsam dabit.*

P. 263. Negat consequi: Caro est vivifica: Ergo omnipræsens.

Respondeo. *Quid hinc sequatur; & quomodo verè sequatur, paulò ante dictum est. Hoc saltem concedat Sadeel, consequi hinc realem idiomatum communicationem. Et cum vivificandi vis, quæ certè infinita est, non destruat naturam carnis: judicet Sadeel de principij sui infirmitate; Finitum non capit infinitum; & agnoscat falsa esse, quæcunq; supra magno impetu contra realem communicationem idiomatum effudit. Illud autem & hic falsum est, Carnem vivificare patièdo & morièdo: Addo enim ego ex scriptura: imò vel maxime mortem vincendo & resurgendo &c. Atque vel hoc solum argumentum testimonium dicet contra Sadeelem, esse ipsam quæ dicitur angustior, & nolle veritati dare locum.*

P. 264. Arguit: Caro Christi actu vivifica est: & actu non est vivifica.

Respondeo. *Distinguo inter actum naturalem & personalem. Vivifica est, actu personali. Nam vivificatio non est facultas seu proprietas carni naturalis.*

Sed regerit Sadeel: Vivificum esse non confit.

constituit humanam naturam : quemadmodum finitum & circumscriptum esse.

Respondeo. Neque hoc constituit humanam naturam : sed est quoddam consequens rem constitutam. Nec enim ad materiam pertinet, neq. ad formam : sed est necessarium corporis consequens, ut sit finitum. & certas habeat essentiae suae dimensiones & metas : quae de re supra satis dictum est. Et quid hoc ad rem? Sufficit enim nobis, demonstrasse, quod vivificatio non sit proprietas corporis, sed ex alia causa proficiatur, nempe ex unione personalium λόγῶν, qui vita est. Quae de re quid statuendum sit, patet ex superioribus:

Concludit Sadeel tandem rogans judicari P. 166. praevio verbo Dei Χωρίς ἠσχηματῶ. Id num. haecenus factum sit, judicet quilibet. Profecto in refutatione argumentorum nostra partis non praebuit se Achillem Sadeel, ut res ipsa testatur. Saepè in eo candorem requiro : saepè studium veritatis statum pervertere nimis esse illi frequens. Et corrumpit patrum dicta, & depravat. Vbi libet, rejicit. Sed satis de his sequitur

DE OBIECTIONIBUS
ex patribus Caput quintum.

Prefatur : non peti ἐποδῆτικὰ argumenta a Patribus; promittit breviter. P. 166.

Recitas